

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Βερυκίου | Χρήστος Γκίκας | Ελένη Καβουριάδου
Μαρία Παπαϊωάννου | Γιούλη Χρήστου

Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής / Αξιολογητής

Άγγελος Σανδραβέλης
Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Αξιολογητής

Δημήτριος Σακκούλης
Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Αξιολογήτρια

Ευθυμία Ευαγγέλου
Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Μαρία Μουσά
Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Αλεξία Θεοδωρίσκου
Διπλωματούχος τεχνολογίας γραφικών τεχνών

**Υπεύθυνη Διδακτικού Πακέτου
για το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής**

Ευαγγελία Καλογηράτου
Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνος Πράξης

Διονύσιος Μουρελάτος

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αναπληρωτής Υπεύθυνος Πράξης

Στυλιανός Μαυρατζάς

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Βερυκίου | Χρήστος Γκίκας | Ελένη Καβουριάδου
Μαρία Παπαϊωάννου | Γιούλη Χρήστου

Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ
ΟΜΑΔΑ

Μαρία Βερυκίου, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ 70), ΒΑ Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό, Med Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Ατόμων με Προβλήματα Προφορικού και Γραπτού Λόγου

Χρήστος Γκίκας, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, MSc Ηλεκτρονικής και Ραδιοηλεκτρολογίας ΕΚΠΑ

Ελένη Καβουριάδου, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ 70)

Μαρία Παπαϊωάννου, Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ70 Β' Αθήνας, Καθηγήτρια – Σύμβουλος του ΕΑΠ, ΜΑ Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, PhD Εκπαιδευτική Διοίκηση

Γιούλη Χρήστου, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ70.50), MSc Ειδική Εκπαίδευση

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μαρία Παπαϊωάννου

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΕΚΔΟΣΗΣ
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σίνος Γκιώκας, Φυσικός
Τέτη Παλαιοθοδώρου, Φιλολόγος

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΑΚΕΤΑ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Κατερίνα Βερούτσου
Μαρία Παπαδάκη, Γραφικές τέχνες
Ιωάννα Δελφίνο, Γραφικές τέχνες

Μαρία Παπαδάκη, Γραφικές τέχνες

**ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ**
ΣΥΛΛΗΨΗ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ
ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Συγγραφική ομάδα

Χρήστος Γκίκας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

5η ΕΝΟΤΗΤΑ ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

A. Τεχνητή νοημοσύνη.....	6
B. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης.....	11
Γ. Διαδίκτυο και παραπληροφόρηση.....	16
Δ. Επαναληπτική ενότητα.....	21

6η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

A. Η επέτειος της 25ης Μαρτίου 1821.....	24
B. Η γιορτή του Πάσχα.....	29
Γ. Η επέτειος της προσάρτησης των Δωδεκανήσων στην Ελλάδα το 1948.....	34
Δ. Καλοκαίρι.....	39

7η ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

A. Βιώσιμος – Αειφόρος τουρισμός.....	43
B. Αγροτική ανάπτυξη.....	48
Γ. Βιώσιμη αλιεία και υδατοκαλλιέργειες.....	53
Δ. Επαναληπτική ενότητα.....	58

8η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

A. Κλιματική αλλαγή.....	61
B. Η λειψυδρία και οι θαλάσσιοι καύσωνες ως συνέπεια της κλιματικής κρίσης.....	67
Γ. Κυκλική οικονομία.....	72
Δ. Επαναληπτική ενότητα.....	77

▶▶▶▶ Α. Τεχνητή νοημοσύνη

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να αναγνωρίζω και να χρησιμοποιώ σωστά τα αριθμητικά.
- Να ενσωματώνεις σε προτάσεις την κλιτή και άκλιτη μετοχή.
- Περισσότερες λέξεις από την οικογένεια του «δίνω».
- Να γράφεις σωστά την οικογένεια της λέξης «δίνω».

1 ύακκηση

Σάρωσε για να γνωρίσεις τα απόλυτα αριθμητικά.

2 ύακκηση

Σάρωσε για να γνωρίσεις τα τακτικά αριθμητικά.

Τα **απόλυτα αριθμητικά** φανερώνουν ορισμένο αριθμό από πρόσωπα, ζώα, πράγματα.
Τα χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε **ποσότητα, χρόνο, απόσταση, μέγεθος**.

Π.χ. Φοράω παπούτσι νούμερο **τριάντα εφτά**.

Έβαλα στη συνταγή **εκατόν πενήντα** γραμμάρια φέτα.

3 ύακκηση

Συμπλήρωσε τις προτάσεις, γράφοντας τον αριθμό της παρένθεσης στον σωστό τύπο των αριθμητικών επιθέτων.

- α) Στην ανθοδέσμη που έφτιαξα, έβαλα ..... (8) μαργαρίτες και ..... (3) τριαντάφυλλα.
- β) Ο Νικόλας τερμάτισε ..... (1) και ο Δημήτρης ..... (2).
- γ) Στην ..... (20) σελίδα του βιβλίου θα βρείτε την απάντηση.
- δ) Αγοράσαμε από τη λαϊκή ..... (5) κιλά πατάτες και ..... (4) πεπόνια.

4 άσκηση

Σάρωσε για να γνωρίσεις τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά.

5 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά γράφοντας τον αριθμό της παρένθεσης στον σωστό τύπο των πολλαπλασιαστικών αριθμητικών.

- α) Θα ανταλλάξω με τον Γιώργο αυτό το αυτοκόλλητο, γιατί το έχω ..... (2).
- β) Κοιμάμαι σε ..... (1) κρεβάτι.
- γ) Φορούσε στον λαιμό της μια ..... (3) σειρά μαργαριταριών.

6 άσκηση

Σάρωσε για να γνωρίσεις τα αναλογικά αριθμητικά.

7 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων γράφοντας τον αριθμό της παρένθεσης στον σωστό τύπο των αναλογικών αριθμητικών.

- α) Έχω τις ..... (2) κάρτες από την Έλλη και η Στεφανία έχει ..... (5) από μένα.
- β) Η γιαγιά μου έχει τα ..... (10) χρόνια από τον αδελφό μου.
- γ) Κατά λάθος, έριξα την ..... (3) δόση τυριού από αυτή που έγραφε η συνταγή.

8 άσκηση

Σάρωσε για να γνωρίσεις τα περιληπτικά αριθμητικά.

9 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων γράφοντας τον αριθμό της παρένθεσης στον σωστό τύπο των περιληπτικών αριθμητικών.

- α) Ήμασταν καμιά ..... (10) επιβάτες στο λεωφορείο.
- β) Να αγοράσεις μια ..... (6) μανταλάκια.
- γ) Την ώρα της γυμναστικής, μπήκαμε σε ..... (4) στη γραμμή.

ΜΕΤΟΧΕΣ

Είναι **κλιτές** (με κατάληξη -μένος, -μένη, -μένο) ή **άκλιτες** (με κατάληξη -οντας/-ώντας) λέξεις που παράγονται από ρήματα. Στις άκλιτες μετοχές επιλέγουμε την κατάληξη -οντας όταν το «ο» της κατάληξης δεν τονίζεται (π.χ. τρέχοντας), και την κατάληξη -ώντας όταν το «ο» τονίζεται (π.χ. μιλώντας).

Παραδείγματα:

θυμώνω → θυμωμένος, -η, -ο
σβήνω → σβησμένος, -η, -ο

ΚΛΙΤΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

μιλώ → μιλώντας
παίζω → παίζοντας

ΑΚΛΙΤΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

10 άσκηση

Συμπλήρωσε τις προτάσεις βάζοντας το ρήμα της παρένθεσης στον σωστό τύπο της μετοχής.

- α) ..... (Κρατώ) ένα όμορφο ..... (τυλίγομαι) πακέτο, εμφανίστηκε στην είσοδο του σπιτιού.
- β) Μας αποχαιρέτησε με ..... (βουρκώνω) μάτια.
- γ) Το κανονίσατε, ... (λογαριάζω) χωρίς τον ξενοδόχο.
- δ) Το όνομά σας είναι ..... (γράφομαι) στη δεύτερη σελίδα του καταλόγου.
- ε) Μείναμε πολύ ..... (ικανοποιούμαι) από το αποτέλεσμα της δουλειάς μας.
- στ) Τα καλοκαίρια, περνάω τη μέρα μου ..... (κολυμπώ) και ..... (ψαρεύω).

11

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο, συνάντησες τη λέξη «**επίδοση**». Χώρισέ τη στα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό	β' συνθετικό

12

Φτιάξε σύνθετες λέξεις με τις προθέσεις του πλαισίου και με β' συνθετικό τη λέξη «**δόση**». Γράψε προτάσεις με αυτές στο τετράδιό σου.

από, διά, εκ, παρά, μετά

α' συνθετικό	β' συνθετικό

13

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις που έγραψες παραπάνω.

- α) Η ..... του δέματός σας θα γίνει στη διεύθυνση που δηλώσατε.
- β) Παρακολουθείτε σε απευθείας ..... τον αγώνα ποδοσφαίρου μεταξύ των ομάδων Μίλαν και Γιουβέντους.
- γ) Η ..... των ταξιδιωτικών εγγράφων σας θα γίνει μέσα στις επόμενες μέρες.
- δ) Δεν είναι εύκολη η ..... του νοήματος του κειμένου.
- ε) Η ..... του ήχου δεν γίνεται στο κενό.

14

Σάρωσε για να βρεις την οικογένεια λέξεων της λέξης «**δότης**».

15

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων με λέξεις της οικογένειας «δίνω».

- α) Η ..... ψευδών ειδήσεων διώκεται ποινικά.
- β) Η εθελοντική ..... μπορεί να σώσει πολλές ανθρώπινες ζωές.
- γ) Η γρήγορη ..... των ειδήσεων έγινε μέσω διαδικτύου.
- δ) Ο αθλητικογράφος έκανε την ..... του αγώνα μπάσκετ.
- ε) Η ..... του μαθητή στις εξετάσεις ήταν εξαιρετική.

16

Σάρωσε για να επιλέξεις τη σωστή λέξη.

17

Σάρωσε για να επιλέξεις το σωστό.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να αναγνωρίζω και να χρησιμοποιώ σωστά τα αριθμητικά.					
• Να ενσωματώνω σε προτάσεις την ενεργητική και παθητική μετοχή.					
• Να εμπλουτίζω το λεξιλόγιό μου με περισσότερες λέξεις από την οικογένεια του «δίνω».					
• Να γράφω σωστά την οικογένεια της λέξης «δίνω».					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

© shutterstock.com

▶▶▶ Β. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να κάνεις χρονικές αντικαταστάσεις των ρημάτων στην ενεργητική φωνή.
- Να εντοπίζεις το φαινόμενο της συνίζησης σε διάφορες λέξεις.
- Να εμπλουτίζεις το λεξιλόγιό σου με την οικογένεια της λέξης «ταχύς».
- Εκφράσεις με τη λέξη «δρόμος».

Χρονική αντικατάσταση κάνουμε όταν μεταφέρουμε έναν ρηματικό τύπο σε όλους τους χρόνους, διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο στον ίδιο αριθμό, στην ίδια φωνή και στην ίδια έγκλιση.

Παράδειγμα

Στην παρακάτω πρόταση να γίνει χρονική αντικατάσταση των ρημάτων με έντονη γραφή.

Η Άννα **πότισε** τα λουλούδια της κι **έφυγε** για τη δουλειά της.

1ο βήμα: Αναγνωρίζω σε ποιον χρόνο, σε ποιο πρόσωπο και σε ποια έγκλιση βρίσκονται τα ρήματα.

Απάντηση:

πότισε → Χρόνος: αόριστος, Πρόσωπο: γ' ενικού αριθμού, Έγκλιση: οριστική

έφυγε → Χρόνος: αόριστος, Πρόσωπο: γ' ενικού αριθμού, Έγκλιση: οριστική

2ο βήμα: Τα μεταφέρω σε όλους τους υπόλοιπους χρόνους, διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο και την ίδια έγκλιση.

Ενεστώτας	ποτίζει	φεύγει
Παρατατικός	πότιζε	έφευγε
Αόριστος	ΠΟΤΙΣΕ	ΕΦΥΓΕ
Μέλλοντας εξακολουθητικός	θα ποτίζει	θα φεύγει
Μέλλοντας συνοπτικός	θα ποτίσει	θα φύγει
Παρακείμενος	έχει ποτίσει	έχει φύγει
Υπερσυντέλικος	είχε ποτίσει	είχε φύγει
Μέλλοντας συντελεσμένος	θα έχει ποτίσει	θα έχει φύγει

εξάσκηση
1

Να γίνει χρονική αντικατάσταση στα ρήματα με την έντονη γραφή της παρακάτω πρότασης.

«Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης “αντικατέστησαν” ως έναν βαθμό το τηλέφωνο, τις συναντήσεις, τις διαπροσωπικές επαφές και από την άλλη **έφεραν** κοντά ανθρώπους που τους **χωρίζουν** χιλιόμετρα, χώρες και διαφορά ώρας».

έφεραν: πρόσωπο: γ΄ πληθ.

χρόνος: .....

έγκλιση: .....

χωρίζουν: πρόσωπο: .....

χρόνος: .....

έγκλιση: .....

Ενεστώτας		
Παρατατικός		
Αόριστος		
Μέλλοντας εξακολουθητικός		
Μέλλοντας συνοπτικός		
Παρακείμενος		
Υπερσυντέλικος		
Μέλλοντας συντελεσμένος		

Συνίζηση έχουμε όταν δύο φωνήεντα ή δίψηφα φωνήεντα προφέρονται σε μία συλλαβή.

Παράδειγμα: εν-νέ-α → εννιά

Πολλές λέξεις προφέρονται **μόνο με συνίζηση**,

π.χ. ποιος, κάποιος, τέτοιος, άδειος, αδειάζω, ήλιος κ.ά.

Άσκηση
2

Συλλάβισε τις παρακάτω φράσεις και προτάσεις.

α) Ελευθεριά, για σένα χάνομαι.

.....

β) Ελευθερία ή θάνατος.

.....

γ) Τα δυο παλιά σπίτια, στην άνω μεριά της πόλης.

.....

δ) Τα δύο παλαιά τείχη της πόλης.

.....

ε) Πήρα εννέα μέρες άδεια.

.....

στ) Έχω εννιά άδεια μπουκάλια.

.....

ζ) Ο ήλιος φωτίζει σε κάποια γωνιά της Γης.

.....

η) Η Στερεά Ελλάδα.

.....

3

Στο κείμενο του βιβλίου σου, συνάντησες τη λέξη «ταχυδρομείο». Χώρισε τη λέξη στα δύο συνθετικά της.

α΄ συνθετικό	β΄ συνθετικό

4

Υπογράμμισε τη λέξη που είναι συνώνυμη και κύκλωσε τη λέξη που είναι αντώνυμη της λέξης «ταχύς».

κοντινός, γραπτός, γρήγορος, επικοινωνιακός, βραδύς, μακρινός, μοναχός

5

Ένωσε τις σύνθετες λέξεις της αριστερής στήλης με τις ερμηνείες τους στη δεξιά στήλη.

Ταχύπλοο	•	•	Όργανο που μετράει την ταχύτητα.
Ταχυκαρδία	•	•	Σκάφος που μπορεί να αναπτύξει μεγάλη ταχύτητα.
Ταχύμετρο	•	•	Η αύξηση των συστολών και των διαστολών της καρδιάς πάνω από τα φυσιολογικά όρια: ταχυπαλμία.
Ταχυδακτυλουργός	•	•	Αυτός/ή που, με εξαιρετική επιδεξιότητα των χεριών και κυρίως των δακτύλων καταφέρνει να καταπλήξει τους θεατές εξαφανίζοντας, εμφανίζοντας ή μετακινώντας διάφορα αντικείμενα.

6

Σάρωσε για να βρεις την οικογένεια της λέξης «ταχύς».

© shutterstock.com

7

Ένωσε τις εκφράσεις με τη λέξη «**δρόμος**» στην αριστερή στήλη με την ερμηνεία τους στη δεξιά στήλη.

Δρόμο παίρνει, δρόμο αφήνει. ●	● Όταν δεν είμαστε βέβαιοι για το πού μας οδηγεί μια διαδρομή.
Όπου μας βγάλει ο δρόμος. ●	● Από τη γλώσσα των παραμυθιών, για κάποιον που ξεκινάει μια μεγάλη πορεία με αβέβαιο συχνά τέρμα.
Κόβω δρόμο. ●	● Με κούρασαν τα πηγαινέλα.
Με έφαγαν οι δρόμοι. ●	● Ακολουθώ συντομότερη διαδρομή.

8

Δημιούργησε τις λέξεις και συμπλήρωσε τις προτάσεις.

- α) Το Λιμενικό σταμάτησε στη μέση της θάλασσας ένα ..... (ταχύς + πλέω).
- β) Άνοιξε ένα καινούργιο ..... στη γειτονιά μας (ταχύς + φαγητό).
- γ) Ο ..... έφερε γράμμα από την ξαδέλφη της γιαγιάς (ταχύς + δρόμος).
- δ) Ο αστυνομικός ζήτησε από τον οδηγό να του παραδώσει το ..... του αυτοκινήτου (ταχύς + μετρώ).

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να κάνω χρονικές αντικαταστάσεις σε ρήματα ενεργητικής φωνής.					
• Να εντοπίζω το φαινόμενο της συνίζησης.					
• Να εμπλουτίζω το λεξιλόγιό μου με την οικογένεια της λέξης «ταχύς».					
• Να χρησιμοποιώ εκφράσεις με τη λέξη «δρόμος».					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

© shutterstock.com

Γ. Διαδίκτυο και παραπληροφόρηση

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να κάνεις χρονικές αντικαταστάσεις των ρημάτων στην παθητική φωνή.
- Να συνθέτεις λέξεις με β' συνθετικό το επίθετο «μισός, -ή, -ό».
- Να εμπλουτίζεις το λεξιλόγιό σου με την οικογένεια της λέξης «βουλή».
- Να γράφεις σωστά την ορθογραφία των σύνθετων λέξεων, με β' συνθετικό το επίθετο «μισός, -ή, -ό».

1 ασκηση

Να γίνει χρονική αντικατάσταση στα ρήματα με την έντονη γραφή.

Θυμάμαι ότι συνηθίζαμε να στέλνουμε ευχές με το ταχυδρομείο. **Αισθανόμασταν** μεγάλη χαρά όποτε λαμβάναμε κάποιο γράμμα. Τώρα, επικοινωνούμε χρησιμοποιώντας ψηφιακά μέσα.

Θυμάμαι: πρόσωπο:..... χρόνος: ..... έγκλιση: .....

Αισθανόμασταν: πρόσωπο: ..... χρόνος: ..... έγκλιση: .....

Ενεστώτας		
Παρατατικός		
Αόριστος		
Μέλλοντας εξακολουθητικός		
Μέλλοντας συνοπτικός		
Παρακείμενος		
Υπερσυντέλικος		
Μέλλοντας συντελεσμένος		

άσκηση
2

Διάβασε τις προτάσεις και αναγνώρισε γραμματικά τους υπογραμμισμένους γραμματικούς τύπους, όπως στο παράδειγμα.

Όταν έφτασα στο σπίτι, εκείνος ήδη κοιμόταν βαθιά. (παρατατικός, γ' ενικό)

- α) Η ταινία θα είχε κοπεί αν ο σκηνοθέτης δεν είχε κάνει τις απαραίτητες διορθώσεις.
(.....)
- β) Μετά το ολόημερο παιχνίδι στον ήλιο, τα παιδιά είχαν ζαλιστεί. (.....)
- γ) Φύγατε όλοι προσεκτικά από το κτίριο όταν ξέσπασε η πυρκαγιά. (.....)
- δ) Πληροφορηθήκαμε καθυστερημένα για την ακύρωση της εκδήλωσης.
(.....)
- ε) Έπειτα από πολλές μέρες ξεκούρασης, είχε αναρρώσει πλήρως. (.....)

άσκηση
3

Συμπλήρωσε στις παρακάτω προτάσεις τα κενά γράφοντας το ρήμα «**φαίνομαι**» στο β' ενικό, στον σωστό χρόνο.

- α) Σήμερα ..... χαρούμενος.
- β) Χτες μου ..... όλη τη μέρα νυσταγμένος.
- γ) Για μια στιγμή, μου ..... σαν να κοιμόσουν.
- δ) Αύριο, όλη τη μέρα ..... καλύτερα.
- ε) Αύριο, ούτε για μια στιγμή δεν ..... κουρασμένος.
- στ) Μέχρι τώρα, ούτε μία φορά δεν ..... δειλός.
- ζ) Ποτέ σου δεν ..... ξανά τόσο γενναίος!
- η) Σε λίγο καιρό, ... πόσο δυνατός είσαι!

άσκηση
4

Σάρωσε και επέλεξε τον σωστό ρηματικό τύπο.

Μισός, μισή, μισό

Το επίθετο **μισός, -ή, -ό** μπορεί να συνδυαστεί με τα απόλυτα αριθμητικά και να σχηματίσει τους παρακάτω τύπους:

αρσενικό → **ενάμισης** χρόνος

θηλυκό → **μιάμιση** ώρα

ουδέτερο → **ενάμισι** λίτρο

αρσενικό/θηλυκό → **τρεισήμισι** τόνοι, **τρεισήμισι** μέρες

ουδέτερο → **τριάμισι** καρπούζια

αρσενικό/θηλυκό → **τεσσερισήμισι** αιώνες, **τεσσερισήμισι** ώρες

ουδέτερο → **τεσσεράμισι** λεπτά

Οι τύποι **δυόμισι, πεντέμισι, εξήμισι, εφτάμισι, οχτώμισι** κ.λπ. είναι άκλιτοι.

ασκηση
5

Γράψε πώς λέμε τα απόλυτα αριθμητικά μαζί με το επίθετο «**μισός, -ή, -ό**» και το ουσιαστικό που ακολουθεί.

- α) Τα τρία και μισό λεπτά: .....
- β) Ο ένας και μισός χρόνος: .....
- γ) Τον έναν και μισό μήνα: .....
- δ) Η μία και μισή μέρα: .....
- ε) Οι τρεις και μισή εβδομάδες: .....
- στ) Οι έξι και μισή ώρες: .....
- ζ) Τα δύο και μισό κομμάτια: .....
- η) Τα τέσσερα και μισό χιλιόμετρα: .....
- θ) Οι τέσσερις και μισός τόνοι: .....
- ι) Οι τρεις και μισός αιώνες: .....

6 άσκηση

Στο κείμενο του βιβλίου σου βρήκες τη λέξη «κακόβουλη». Χώρισέ τη στα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό	β' συνθετικό

7 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων επιλέγοντας λέξεις από το πλαίσιο.

άβουλος, συμβουλή, κακόβουλα, επιβουλεύονται, ευρωβουλή, πρωτοβουλία

- α) Δεν θέλω να επηρεάζεσαι από τα ..... σχόλια του διαδικτύου.
- β) Το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής απασχόλησε την .....
- γ) Είναι τελείως ....., δεν παίρνει καμιά απόφαση για τον εαυτό του.
- δ) Ζήτησα τη ..... του, γιατί γνωρίζει καλά το θέμα.
- ε) Είναι τόσο ύπουλοι χαρακτήρες, ... την ηρεμία και την υπόληψη των συγχωριανών τους χωρίς δισταγμό.
- στ) Η τάξη μας πήρε την ..... να στολίσει το σχολείο με φυτά.

8 άσκηση

Αντιστοίχισε τις λέξεις με τις ερμηνείες τους.

Βούληση.	•	•	Σώμα της ΕΕ που εκλέγεται απευθείας από τους πολίτες.
Βουλή	•	•	Σώμα των εκλεγμένων αντιπροσώπων του λαού.
Ευρωβουλή	•	•	Επιθυμία, θέληση.

9

Συμπλήρωσε σε κάθε λέξη τα γράμματα που λείπουν.

- α) Η αδελφή μου είναι εξ.....μισι ετών.
 β) Θα έρθω στις εφτάμισ.....
 γ) Ο σκύλος μου ζυγίζει οχτ.....μ.....σι κιλά.
 δ) Πέρασε ήδη ενάμ.....σ.....ς μήνας και ακόμη δεν επέστρεψες το βιβλίο.
 ε) Ήπια ενάμισ..... λίτρο νερό.
 στ) Έφαγε τε.....εράμισ..... κομμάτια κέικ.
 ζ) Κάναμε τεσσερισ.....μ.....σι ώρες μέχρι να φτάσουμε στη Θήβα.
 η) Έγραψε τρ.....σ.....μ.....σι σελίδες στο ημερολόγιό του.

10

Διόρθωσε τα ορθογραφικά λάθη και ξαναγράψε τις προτάσεις.

- α) Η ηψυλή ανησυχία συνδέετε με τη διάδοση της παραπληροφόρισης στην Ελλάδα.
 .....
 β) Μόλις το 10% ανυσηχεί για την παραπληροφόρηση που πυγάζει από απλούς ανθρώπους.
 .....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να κάνω χρονικές αντικαταστάσεις σε ρήματα παθητικής φωνής.					
• Να σχηματίζω σύνθετες λέξεις με β' συνθετικό το επίθετο «μισός, -ή, -ό».					
• Να εμπλουτίζω το λεξιλόγιό μου με την οικογένεια της λέξης «βουλή».					
• Να γράφω σωστά την ορθογραφία λέξεων με β' συνθετικό το επίθετο «μισός, -ή, -ό».					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

1

Κύκλωσε τη σωστή απάντηση.

- Στην ομάδα μας, ήρθαν ..... καινούργια παιδιά.

α) τρεις   β) τρία   γ) τρεία

- Παρακαλώ, καθίστε στην ..... σειρά, δίπλα στην κυρία.

α) τρία   β) τρίτη   γ) τρεις

- Μένω στον ..... όροφο.

α) πρώτο   β) μονό   γ) ένα

- Είχε τόση κίνηση, που κάναμε τον ..... χρόνο για να φτάσουμε στο χωριό μας.

α) διπλάσιο   β) δεύτερο   γ) δύο

- Έχω διαβάσει ..... σελίδες από το βιβλίο που μου χάρισες.

α) εικοστή πρώτη   β) είκοσι ένα   γ) είκοσι μία

© www.shutterstock.com

2

Γράψε τη μετοχή των ρημάτων που βρίσκονται στην παρένθεση.

α) Μπήκε στο σπίτι ..... (γελάω) και ..... (λάμπω) από χαρά.

β) Είσαι ..... (ευχαριστιέμαι) με το αποτέλεσμα;

γ) Περιποιήθηκε με προσοχή το ..... (πληγώνομαι) ζώο.

δ) Περπατούσε με καμάρι, ... (κρατώ) το χέρι της εγγονής του.

ε) Γιατί είσαι ..... (λυπάμαι), Μιχάλη μου;

στ) Κουβάλησε τον δίσκο με τα ποτήρια, ... (προσέχω) να μη χυθεί ούτε μία σταγόνα.

ζ) Αυτό είναι το κουτί για τα ..... (χάνομαι) αντικείμενα.

3

Βάλε ✓ στις λέξεις που παρατηρείς το φαινόμενο της συνίζησης, όπως στο παράδειγμα.

παλαιός		παλιός	✓
στεριά		στερεά	
νιος		νέος	
γωνιά		γωνία	
εννέα		εννιά	

4

Γράψε στον χρόνο που αναφέρεται στην παρένθεση τα ρήματα «**φαίνομαι**» και «**ποτίζω**» στο πρώτο και δεύτερο κενό της πρότασης αντίστοιχα.

- α) ..... χαρούμενη γιατί ..... τα λουλούδια της στον κήπο.
(**ενεστώτας**)
- β) ..... χαρούμενη γιατί ..... τα λουλούδια στον κήπο. (**παρατατικός**)
- γ) ..... χαρούμενη γιατί ..... τα λουλούδια στον κήπο. (**αόριστος**)
- δ) ..... χαρούμενος γιατί ..... τα λουλούδια του. (**μέλλ. εξακολουθητικός**)
- ε) ..... χαρούμενος γιατί θα ποτίσει αύριο στον κήπο. (**μέλλ. συνοπτικός**)
- στ) Μου ..... χαρούμενος πολλές φορές γιατί ..... τα λουλούδια του στον κήπο. (**παρακείμενος**)
- ζ) Μου ..... χαρούμενος όταν ..... τα λουλούδια του. (**υπερσυντέλικος**)
- η) ..... χαρούμενος αν ..... τα λουλούδια του στον κήπο πριν φύγει.
(**μέλλ. συντελεσμένος**)

Άσκηση

5

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων επιλέγοντας λέξεις από το πλαίσιο.

μετάδοση, έκδοση, διαδίδεις, ταχύτητα, πρωτοβουλία, συμβουλεύω

- α) Δεν είναι σωστό να ..... τέτοιες φήμες.
- β) Η ..... του αγώνα θα γίνει από το κρατικό κανάλι.
- γ) Περιμένουμε με ανυπομονησία την ..... του νέου σας βιβλίου.
- δ) Σε ..... να ασχοληθείς με τη ζωγραφική, έχεις πολύ ταλέντο.
- ε) Πήρα την ..... και κάλεσα τον γείτονά μας στη γιορτή σου.
- στ) Το αυτοκίνητο έτρεχε με μεγάλη .....

Άσκηση

6

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις φράσεις του πλαισίου.

κόβω δρόμο, πάρε δρόμο, άνοιξαν τον δρόμο, έφαγαν οι δρόμοι

- α) Οι ερευνητές ..... στην επιστήμη.
- β) ..... και μην ξανάρθεις εδώ.
- γ) ..... από το πάρκο κι έτσι φτάνω πιο σύντομα στο σπίτι μου.
- δ) Σήμερα με ..... ψάχνοντας στα μαγαζιά για να βρω αυτό που μου ζήτησε.

Άσκηση

7

Συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή σύνθετη λέξη.

- α) Ο Γιάννης είναι ..... χρονών. ($3 + \frac{1}{2}$)
- β) Το ρολόι δείχνει..... ακριβώς. ($4 + \frac{1}{2}$)
- γ) Στο καλάθι βρήκα ..... πορτοκάλια. ($2 + \frac{1}{2}$)
- δ) Η ταινία κράτησε ..... ώρα. ($1 + \frac{1}{2}$)
- ε) Το ταξίδι διήρκεσε ..... μέρες. ($15 + \frac{1}{2}$)

Α. Η επέτειος της 25ης Μαρτίου 1821

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τις δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, τον σχηματισμό και τον ρόλο τους στην πρόταση.
- Τους επιθετικούς προσδιορισμούς.
- Τις μετοχές σε θέση επιθετικού προσδιορισμού.

Η Τόνια
αναρωτιέται αν τα πήγε
καλά στο διαγώνισμα
της Ιστορίας.

Η Μαίρη
θέλει να μάθει πότε
θα βγουν διάλειμμα.

1

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για τις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις.

2

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις και κύκλωσε τη λέξη που τις εισάγει.

- Δεν είναι βέβαιο πότε θα έρθει στο σπίτι μας.
  - Ρώτησα τον Ορφέα εάν θα έρθει μαζί μας.
  - Αυτό που δεν καταλαβαίνω είναι πώς τον ανέχεσαι αφού δεν τον συμπαθείς.
  - Εξήγησέ μου αμέσως τι ακριβώς έχει συμβεί μεταξύ σας.
  - Απορώ ποια θα είναι η συνέχεια της ιστορίας που μας διηγείσαι.
- στ) Η δασκάλα ρώτησε ποιος ευθύνεται για τη φασαρία στην τάξη, αλλά κανείς δεν απάντησε.

άσκηση
3

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για τις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις ολικής και μερικής άγνοιας.

άσκηση
4

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις και σημείωσε εάν είναι ολικής (**O**) ή μερικής (**M**) άγνοιας.

- α) Την έτρωγε η αμφιβολία αν είχε πράξει σωστά.
- β) Τον ρώτησα αν θα έρθει μαζί μας για μπάνιο στη θάλασσα.
- γ) Αναρωτιέμαι ποιος θα πρωτοφάει από τη μικρή τούρτα που διάλεξες.
- δ) Απορώ πόση ώρα έχει περάσει από τότε που έκανα την παραγγελία.

άσκηση
5

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις και σημείωσε τον συντακτικό τους ρόλο.

- α) Απορώ τι θέλει από μένα και επιμένει τόσο. (.....)
- β) Η μητέρα ρώτησε πόσο κοστίζει το κόκκινο ζευγάρι αθλητικά παπούτσια. (.....)
- γ) Είναι άξιο απορίας πώς τα βγάζει πέρα χωρίς δουλειά. (.....)
- δ) Τον απασχολούσε ένα πράγμα, πώς θα γυρίσει στο σπίτι μετά το πάρτι. (.....)
- ε) Δεν υπάρχει καμία πληροφορία εάν βρίσκεται ακόμα στη χώρα ή όχι. (.....)

6

«Η Πόπη παρακολουθεί μια **υπέροχη** ταινία στην τηλεόραση με **κομμένη** την ανάσα». Διάβασε προσεκτικά την πρόταση και επέλεξε την κατάλληλη λέξη από το πλαίσιο για να συμπληρώσεις τα κενά στο παρακάτω κείμενο.

επιθετικός, επίθετο, κλιτή μετοχή, επιθετικός, ανάσα, ταινία

Η λέξη **κομμένη** είναι ..... . Χαρακτηρίζει τη λέξη ..... και λειτουργεί ως ..... προσδιορισμός της.

Η λέξη **υπέροχη** είναι ..... . Χαρακτηρίζει τη λέξη ..... και λειτουργεί ως ..... προσδιορισμός της.

7

Σάρωσε για να μάθεις για τους επιθετικούς προσδιορισμούς.

8

Σάρωσε για να βρεις τους επιθετικούς προσδιορισμούς.

9

Υπογράμμισε στις παρακάτω προτάσεις τις μετοχές που έχουν ρόλο επιθέτου.

- α) Η γιαγιά μου φτιάχνει ένα πεντανόστιμο κέικ με αποξηραμένα φρούτα.
- β) Το προγραμματισμένο μάθημα ακυρώθηκε για άγνωστους λόγους.
- γ) Περιμένω από εσένα συγκεκριμένες απαντήσεις και όχι αόριστες δικαιολογίες.
- δ) Ο Κώστας πλησίασε τη μαμά του με λερωμένα ρούχα και ματωμένο σαγόνι.
- ε) Ο κήπος μας ήταν γεμάτος από κομμένα κλαδιά και ξεραμένα φύλλα.
- στ) Στο ωδείο που πηγαίνω διδάσκουν πεπειραμένοι καθηγητές μουσικής.

10

Σάρωσε και επέλεξε τον ρόλο της πλάγιας ερωτηματικής πρότασης.

Άσκηση
11

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις βάζοντας τη λέξη από το πλαίσιο στον κατάλληλο τύπο.

ανθεκτικός, -ή, -ό, αγκύλωση, προτομή, ιαχή, στίλβωση, περίτεχνος, -η, -ο

- α) Στο Πεδίον του Άρεως στην Αθήνα υπάρχουν πολλές ..... Ελλήνων αγωνιστών του 1821.
- β) Όταν δινόταν το σύνθημα για μάχη, οι πολεμιστές ορμούσαν με ..... εναντίον του εχθρού.
- γ) Η ..... λαβή του σπαθιού είχε γίνει ένα με το χέρι του Νικηταρά.
- δ) Μετά το κάταγμα στον αγκώνα έπαθα .....
- ε) Η ..... της επιφάνειας του τραπεζιού στον κήπο θα κάνει το έπιπλο πιο ..... στις καιρικές συνθήκες.

Άσκηση
12

Γράψε τι σημαίνουν οι παρακάτω φράσεις από το κείμενο που διάβασες στο βιβλίο του μαθητή.

- Τα μάτια του πετούσαν σπίθες.
- .....

- Είχαν πιάσει τη στενωπό.
- .....

- Έχω τον πρώτο λόγο.
- .....

- Μάχη σώμα με σώμα.
- .....

13

Ξεκόλλησε τις λέξεις και ξαναγράψε τες μία μία χωριστά και βάζοντας τόνους. Χρησιμοποίησε κεφαλαία όπου χρειάζεται.

αγκυλωσηπροσθηκησυγκατοικησηπροπορευομαι
 προτομησελαχιεπαναστασηνικηταρασαγωνιστες-
 γιαταγανιαπαρρατσουκλιπαλικαριακολοκοτρωνης-
 σπαθιπιστολαμπουμπουλιναστιλβωνωυποσχεση

.....

.....

.....

.....

.....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να σχηματίζω δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις και να κατανοώ ποιος είναι ο ρόλος τους.					
• Τους επιθετικούς προσδιορισμούς.					
• Να αναγνωρίζω τις μετοχές σε ρόλο επιθετικού προσδιορισμού ουσιαστικών.					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

▶▶▶ Β. Η γιορτή του Πάσχα

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να κλίνεις ρήματα που παίρνουν εσωτερική αύξηση όταν σχηματίζουν χρόνους και εγκλίσεις στο εξακολουθητικό και συνοπτικό ποιόν ενέργειας.
- Να χρησιμοποιείς λέξεις της οικογένειας «ακούω».

Οι μηχανικοί **επέβλεπαν** τη μελέτη του κτιρίου για πολύ καιρό.
Τώρα **επιβλέπουν** την κατασκευή του.

Άσκηση
1

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για την εσωτερική αύξηση των σύνθετων ρημάτων.

2
 άσκηση

Σάρωσε για να δεις πώς σχηματίζεται η συνοπτική προστακτική.

3
 άσκηση

Συμπλήρωσε τους πίνακες βάζοντας τα ρήματα στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό, στην οριστική έγκλιση.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος
διαλύω		
απορρίπτεις		
αναλαμβάνει		
παραβλέπουμε		
μεταδίδετε		
υπογράφει		

Ενεστώτας	Μέλλοντας εξακολουθητικός	Μέλλοντας συνοπτικός
καταρρέω		
υποκύπτεις		
υπογράφει		
επιμένουμε		
συλλέγετε		
επιβλέπουν		

4
 άσκηση

Σάρωσε και επέλεξε τον σωστό τύπο της προστακτικής.

Άσκηση
5

Γράψε την εξακολουθητική προστακτική ενεστώτα και συνοπτική προστακτική αορίστου των παρακάτω ρημάτων, όπως στο παράδειγμα.

Ρήματα	Εξακολουθητική προστακτική ενεστώτα		Συνοπτική προστακτική αορίστου	
	διάγραφε	διαγράφετε	διάγραψε	διαγράψτε
διαγράφω				
διαλύω				
επιλέγω				
υποκύπτω				
υπογράφω				
επιβλέπω				

Άσκηση
6

Επίλεξε τη σωστή απάντηση.

- Οι τεχνολογικές ανακαλύψεις ..... ριζικές αλλαγές στην καθημερινότητα του ανθρώπου.
α) επέφεραν   β) επίφεραν
- ..... τώρα αμέσως όλα τα ενοχοποιητικά στοιχεία.
α) Κατέστρεψε   β) Κατάστρεψε
- Η δασκάλα δεν ..... τους λόγους της απουσίας της.
α) ανέφερε   β) ανάφερε
- Πριν καταθέσεις τα χαρτιά, ... τα.
α) υπέγραψέ   β) υπόγραψέ
- Είχε σοκαριστεί και έτσι δεν ..... το ατύχημα που είχε γίνει.
α) περιέγραψε   β) περίγραψε
- Για να σου πετύχει η συνταγή, ... τη ζάχαρη μέσα στο γάλα ανακατεύοντας γρήγορα.
α) διάλυσε   β) διέλυσε

7

Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας τις λέξεις από το πλαίσιο στον σωστό τύπο.

ακούω, ακοή, ξακουστός, -ή, -ό, πρωτάκουστος, -η, -ο, παρακούω

- α) Η τελετή άρχιζε, ... το χαρμόσυνο Ευαγγέλιο και το πρώτο «Χριστός Ανέστη» και γυρίζαμε στην εκκλησία.
- β) Η φήμη του συγκεκριμένου μάγιστρα ήταν .....
- γ) Νόμισα πως χτύπησε το κουδούνι, αλλά φαίνεται ότι .....
- δ) Η ..... είναι μία από τις πέντε αισθήσεις του ανθρώπου.
- ε) Το θράσος του ήταν .....

8

Ένωσε τις φράσεις με τη λέξη «**σταυρός**» στην αριστερή στήλη με την ερμηνεία τους στη δεξιά στήλη.

Ο κάθε άνθρωπος κουβαλά τον δικό
του σταυρό.

• Λατρευτική χειρονομία των χριστιανών.

Η Ύψωση του Τιμίου Σταυρού εορτάζεται με ιδιαίτερη λαμπρότητα κάθε χρόνο στις 14 Σεπτεμβρίου.

• Διεθνής οργάνωση.

Ο Ερυθρός Σταυρός στηρίζει τραυματίες, ασθενείς, ηλικιωμένους, πρόσφυγες και γενικά όσους ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

• Στο σημείο που βρίσκεται ανάμεσα στα φρύδια και στη μύτη.

Του πέταξε μια πέτρα και τον βρήκε
στον σταυρό.

• Χριστιανική γιορτή.

Η γιαγιά Μαρία έκανε τον σταυρό της κάθε φορά που περνούσε έξω από εκκλησία.

• Έχει δυστυχίες, ταλαιπωρίες στη ζωή του.

9 άσκηση

Στο κείμενο «Παιδικό Πάσχα» συνάντησες το ρήμα «προφταίνω». Χώρισε τη λέξη στα δύο συνθετικά της και γράψε μία πρόταση με αυτήν.

α' συνθετικό	β' συνθετικό

10 άσκηση

Διόρθωσε τα ορθογραφικά λάθη και ξαναγράψε σωστά τις προτάσεις.

α) Η τελετή άρχιζε, ακούγαμε το χαρμόσηνο ευαγγέλιο και το πρώτο «Χριστός Ανέστη» και γυρήζαμε στην εκκλισία.

β) Και η τελιοότερη εκκλησιαστική τελετή στην Αθήνα δεν μπορεί να σηγκριθεί με μία ζακυνθινή του κερού εκείνου.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να κλίνω ρήματα που παίρνουν εσωτερική αύξηση όταν σχηματίζουν χρόνους και εγκλίσεις στο εξακολουθητικό και συνοπτικό ποιόν ενέργειας.					
• Να χρησιμοποιώ λέξεις της οικογένειας «ακούω».					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

Γ. Η επέτειος της προσάρτησης των Δωδεκανήσων στην Ελλάδα το 1948

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τους υποθετικούς και εναντιωματικούς συνδέσμους.
- Τις δευτερεύουσες υποθετικές, εναντιωματικές και παραχωρητικές προτάσεις, τον σχηματισμό και τον ρόλο τους.

άσκηση
1

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για τις υποθετικές προτάσεις.

άσκηση
2

Σημείωσε στις παρακάτω προτάσεις ποια είναι η υπόθεση (**Υ**) και ποια η απόδοση (**Α**).

- Αν σου αρέσει εδώ, μπορείς να μείνεις.
- Θα κλείσω το φως, άμα σε ενοχλεί.
- Εάν έχεις τόσο ελεύθερο χρόνο, μπορείς να γραφτείς στο γυμναστήριο.
- Δεν θα πονούσε η κοιλιά σου εάν δεν είχες φάει τόσο γρήγορα το φαγητό σου.
- Αν είχες ακούσει τη συμβουλή του δασκάλου σου, θα έγραφες καλύτερα.

άσκηση
3

Γράψε δύο δικές σου προτάσεις με υπόθεση και απόδοση.

α) .....

β) .....

άσκηση
4

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για τις εναντιωματικές και τις παραχωρητικές προτάσεις.

άσκηση
5

Σημείωσε στις παρακάτω προτάσεις ποια είναι εναντιωματική (Ε) και ποια παραχωρητική (Π).

- α) Θα προσπαθήσω, κι ας μην τα καταφέρω.
- β) Ενώ δεν έχει εμπειρία στο αντικείμενο, κάνει πολύ καλά τη δουλειά του.
- γ) Αν και ο καιρός δεν ήταν καλός, πήγαμε εκδρομή.
- δ) Και να χιονίσει, εμείς θα βρούμε τρόπο να σας συναντήσουμε.
- ε) Μολονότι δεν είχαμε πολύ χρόνο, περάσαμε και από της Ελίνας το σπίτι.
- στ) Και που του μίλησα, πάλι δεν κατάλαβε πώς νιώθω.

Άσκηση

6

Ένωσε τις δύο προτάσεις μετατρέποντας τις υπογραμμισμένες προτάσεις σε εναντιωματικές και χρησιμοποιώντας τους κατάλληλους συνδέσμους.

α) Η Αλέκα κάλεσε τη Νατάσσα στη γιορτή της. Δεν τη συμπαθεί.

β) Έχω να σε δω πολύ καιρό. Σε αναγνώρισα αμέσως.

γ) Δεν λύσαμε την άσκηση. Προσπάθησε όλη η ομάδα.

Άσκηση

7

Συμπλήρωσε τα κενά με τον κατάλληλο σύνδεσμο από την παρένθεση.

α) Θα της πω την αλήθεια ..... (εάν, μολονότι, αν και) την ξαναδώ.

β) ..... (Αμα, Μολονότι, Και ας) πέσει πολύ αλάτι, το φαγητό δεν τρώγεται.

γ) Θα προσπαθήσω ..... (εάν, κι ας, αν και) μην τα καταφέρω.

δ) Μιλάει συνέχεια ..... (εάν, κι ας, ενώ) δεν έχει καθόλου γνώσεις.

ε) ..... (Εάν, Μολονότι, Και ας) ήμουν ευγενική μαζί της εκείνη μου μίλησε άσχημα.

Άσκηση

8

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες προτάσεις και σημείωσε αν δηλώνουν υπόθεση (Υ), παραχώρηση (Π) ή εναντίωση (Ε).

α) Είμαι εχέμυθος και θα το καταλάβεις, εάν με εμπιστευτείς.

β) Δεν θα υποχωρήσω από τη θέση μου και ας επιμένεις.

γ) Έμεινε σιωπηλή, ενώ ήξερε την απάντηση.

δ) Εγώ θα προσπαθήσω κι ας μην τα καταφέρω.

ε) Αν μου πεις την αλήθεια, θα σε ευγνωμονώ για πάντα.

στ) Ξεκινήσαμε για το χωριό, μολονότι ήταν βράδυ.

ζ) Και να μη συμφωνείς μαζί τους, θα πρέπει να τους ακούσεις.

Άσκηση

9

Ένωσε τις λέξεις της αριστερής στήλης με εκείνες της δεξιάς στήλης και φτιάξε φράσεις.

μεγαλειώδης •	• ειρήνης
συνθήκη •	• φράση
αιώνιος •	• αντίσταση
απελευθερωτικός •	• αγώνας
εξέχοντα •	• πόθος
μνημειώδης •	• στρατεύματα
συμμαχικά •	• μέλη

άσκηση
10

Επίλεξε τη σωστή σημασία της λέξης «συνθήκη» στις παρακάτω προτάσεις.

- Στις 10 Φεβρουαρίου 1947 υπεγράφη η Συνθήκη Ειρήνης στο Παρίσι μεταξύ των Συμμάχων και συνασπισμένων δυνάμεων.
  - α) Το σύνολο των δεδομένων που διαμορφώνουν μια κατάσταση.
  - β) Επίσημη συμφωνία μεταξύ κρατών.
  - γ) Σύμβαση, με σιωπηρή αμοιβαία παραδοχή.
- Το να ψεύδεσαι κατά συνθήκη δεν παύει να είναι επιλήψιμο.
  - α) Το σύνολο των δεδομένων που διαμορφώνουν μια κατάσταση.
  - β) Επίσημη συμφωνία μεταξύ κρατών.
  - γ) Το να ψεύδεσαι κατά συνθήκη σε κάνει ψεύτη.

άσκηση
11

Στο κείμενο του βιβλίου σου βρήκες τη λέξη «απελευθερωτικός». Χώρισέ τη στα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό	β' συνθετικό

άσκηση
12

Σάρωσε για να δεις την οικογένεια λέξεων του «κυριαρχώ».

άσκηση
13

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις της οικογένειας «κυριαρχώ» από το πλαίσιο, βάζοντάς τες στον κατάλληλο τύπο.

κυριαρχικός, -ή, -ό, κυριαρχία, κυρίαρχος, -η, -ο, κυριαρχώ

- α) ..... προβλήματα της εποχής μας είναι η ρύπανση του περιβάλλοντος και η καταστροφή του πλανήτη μας.
- β) ..... δικαίωμα της κάθε χώρας είναι να προστατεύει τα σύνορά της.
- γ) Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το Βυζάντιο εντάχθηκε στην ..... της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
- δ) Μετά το Πάσχα στα σχολεία ..... οι προετοιμασίες για την τελική γιορτή.

14

Σάρωσε και συμπλήρωσε τον πίνακα.

15

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις.

ενσ.....μάτ.....ση	επικ.....ριαρχία	δικ.....ωση
Δ.....δεκάν.....σα	συ.....σ.....μος	.....ωνός
σ.....μ.....αχος	πρ.....τοσέλιδο	αποθε.....τικός
μεγαλ..... ..δης	επιφ.....λαξη	υπερ.....φάν.....α

16

Διόρθωσε τα ορθογραφικά λάθη και ξαναγράψε τις προτάσεις.

- α) Μόνη ελπίδα από τη μωρασιά της λείας του πολέμου φαινόταν η εκπλήρωση του αιώνιου πόθου, την Ένωση των νήσων με τη Μητέρα Ελλάδα.

.....

.....

.....

- β) Πέρνουν μαζί τους ό,τι θεωρούν πολήτιμο ή το ξεπουλάνε μαβραγορίτες.

.....

.....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Τους υποθετικούς και εναντιωματικούς συνδέσμους.					
• Τις δευτερεύουσες υποθετικές, εναντιωματικές και παραχωρητικές προτάσεις, τον σχηματισμό και τον ρόλο τους.					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

Meer [Θάλασσα], Οθωναίος Νικόλαος (1877-1949)

© <https://www.nationalgallery.gr/>

Δ. Καλοκαίρι

1

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες προτάσεις και γράψε το είδος τους.

- α) Δεν ξέρω πόσος καιρός έχει περάσει από τότε που τον συνάντησα. (...../.....)
- β) Και που του μίλησα δεν έβγαλα άκρη. (...../.....)
- γ) Ας ερχόσουν να σε δω και ας ήταν και για λίγο. (...../.....)
- δ) Με ρώτησαν αν ενδιαφέρομαι να αγοράσω το διαμέρισμά τους. (...../.....)
- ε) Αναρωτιέμαι πώς θα τα πάει στο διαγώνισμα του τριμήνου. (...../.....)
- στ) Αναρωτιέμαι ποια δασκάλα θα έχουμε του χρόνου στο μάθημα της γυμναστικής.
(...../.....)
- ζ) Με ρώτησε μήπως μπορούσα να περάσω από το σπίτι της απόψε το βράδυ.
(...../.....)
- η) Δεν θα μπορέσω να έρθω, παρόλο που το θέλω τόσο πολύ. (...../.....)
- θ) Εγώ δεν θα αλλάξω γνώμη και ας με πιέσουν. (...../.....)

2

Γράψε για καθεμία από τις παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις ποιος είναι ο συντακτικός τους ρόλος.

- α) Αμφιβάλλω αν αντέχεις τόσο θόρυβο.
(.....)
- β) Θέλετε να φύγετε νωρίς.
(.....)
- γ) Ελπίζουμε πως όλα θα πάνε καλύτερα.
(.....)
- δ) Είναι βέβαιο ότι θα καθυστερήσει.
(.....)
- ε) Δεν είναι βέβαιο αν έγραψες καλά στις εξετάσεις.
(.....)
- στ) Δεν έχουμε καμία πληροφόρηση για το τι έγινε στο δυστύχημα.
(.....)
- ζ) Φαίνεται πως θα κερδίσετε τον αγώνα.
(.....)

ασκήση
3

Υπογράμμισε στο κείμενο τις λέξεις που λειτουργούν ως επιθετικοί προσδιορισμοί.

Όλα ευδοκίμοσαν σ' αυτή την ευλογημένη γωνιά της γης! Οι έξι σουρβιές ολόγυρα στην αυλή ήταν ψηλές σαν οξιές και είχαν διαστάσεις βαλανιδιάς. Πού αλλού μπορούσες να βρεις τέτοια δέντρα; Ήταν μοναδικά. Είχαν χοντρούς κορμούς που σκέπαζαν οι κίτρινες λειχήνες και τα λουλούδια τους που πρόβαλλαν πάλλευκα στο σκουρόχρωμο φύλλωμα σχημάτιζαν μεγάλες ομπρέλες. Θύμιζαν τον αστροστολισμένο ουρανό. Δεν είναι εύκολο να φανταστείς πώς φύτρωναν τα δέντρα στο Λεβντάλα! Υπήρχε και μια γέρικη ιτιά που δεν μπορούσαν δύο άντρες να αγκαλιάσουν. Ήταν πρασινισμένη από την υγρασία και κούφια. Το αστροπελέκι τής είχε κόψει την κορφή, αλλά δεν έλεγε να πεθάνει. Κάθε άνοιξη μια πράσινη τούφα φύτρωνε στον κορμό της για ν' αποδείξει πως ήταν ακόμα ζωντανή. Η αγριοκερασιά, κοντά στον ανατολικό πυργίσκο, είχε γίνει ένα μεγάλο όμορφο δέντρο που σκίαζε ολόκληρο το σπίτι. Στην αχυρένια στέγη ήταν σκορπισμένα τα λευκά πέταλα που είχαν μόλις χάσει τα λουλούδια της. Και οι σημύδες που σχημάτιζαν μικρά σύδεντρα στα χωράφια θα πρέπει να είχαν τον δικό τους παράδεισο στο Λεβντάλα. Μεγάλωναν καμαρωτές. Προσπαθούσαν, λες, να μιμηθούν τα άλλα δέντρα. Τούτη έμοιαζε με φλαμουριά, πλατιά και φουντωτή, εκείνη ήταν σαν λεύκα στητή και άκαμπτη σε σχήμα πυραμίδας. Μια τρίτη είχε κρεμάσει τα κλαριά της σαν κλαίουσα ιτιά. Έκαναν μεγάλη προσπάθεια για να ξεχωρίσουν η μία από την άλλη και ήταν όλες υπέροχες.

Σέλμα Λάγκερλεφ, *Το τραγούδι της ζωής*,
Ζαχαρόπουλος, 1988

Άσκηση
4

Βρες τα λάθη στα ρήματα και γράψε τα ξανά σωστά.

Πρόταση	Λ	Διόρθωση
α) Επέλεξε ό,τι θέλεις γιατί πρέπει να φύγουμε.		
β) Ο ασθενής υπόκυψε στα τραύματά του.		
γ) Υπέγραψε στο σημείο που βλέπεις το όνομά σου.		
δ) Διεγράψτε τις λέξεις που έχετε χρησιμοποιήσει.		
ε) Υπόφεραν εξαιτίας μου, γι' αυτό έχω μετανιώσει.		

Άσκηση
5

Ένωσε τις λέξεις της αριστερής στήλης με τον ορισμό τους στη δεξιά στήλη.

Λογική •	• Κλάδος της φιλοσοφίας που εξετάζει και μελετά τις πράξεις των ανθρώπων ως προς τη θετική ή αρνητική τους αξία.
Ηθική •	• Επιστήμη που ασχολείται με τη δομή, τις μορφές και τους νόμους της νόησης.
Ρητορική •	• Η τέχνη και η ικανότητα ενός ομιλητή να κυριαρχεί στη σκέψη και στην ψυχή των άλλων μόνο με τον λόγο.

6
 άσκηση

Βρες ποιο σχήμα λόγου υπάρχει σε καθεμία από τις παρακάτω φράσεις και γράψε με λίγα λόγια τη σημασία τους.

α) Κλειστός σαν στρείδι:

.....
 .....

β) Σκίζω τα νερά:

.....
 .....

γ) Σκοτώνομαι να του απαντήσω:

.....
 .....

7
 άσκηση

Κύκλωσε τη σωστή απάντηση.

- Πολύ το ..... που ήμουν εγώ η πρώτη του δασκάλα.
  - α) περιφανεύομαι
  - β) περηφανεύομαι
- Μάζευε τις ..... όπως μάζευε τα κοχύλια στις .....
  - α) απαντήσεις – αμμουδιές
  - β) απαντήσης – αμμουδιές
  - γ) απαντήσεις – αμουδιές

Α. Βιώσιμος - Αειφόρος τουρισμός

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να κλίνεις ρήματα στο συνοπτικό παρελθόν και μέλλον.
- Να εμπλουτίζεις το λεξιλόγιό σου με την οικογένεια του ρήματος «βιώνω».
- Την ορθογραφία των καταλήξεων των ρημάτων στον αόριστο.

Κλίση του ρήματος «ανεβαίνω» στον αόριστο και τον συνοπτικό μέλλοντα

	Συνοπτικό παρελθόν	Συνοπτικό μέλλον
Προσωπική αντωνυμία	Αόριστος	Μέλλοντας Συνοπτικός
εγώ	ανέβηκ-α	θα ανέβ-ω
εσύ	ανέβηκ-ες	θα ανέβ-εις
αυτός, αυτή, αυτό	ανέβηκ-ε	θα ανέβ-ει
εμείς	ανεβήκ-αμε	θα ανεβ-ούμε
εσείς	ανεβήκ-ατε	θα ανεβ-είτε
αυτοί, αυτές, αυτά	ανέβηκ-αν	θα ανέβ-ουν

Όμοια κλίνονται και τα ρήματα: βγαίνω, μπαίνω, κατεβαίνω, βρίσκω κ.ά.

Άσκηση
1

Συμπλήρωσε τις προτάσεις γράφοντας στον σωστό τύπο τα ρήματα των παρενθέσεων.

- α) Έψαξα παντού αλλά δεν .....
(βρίσκω) πουθενά το βιβλίο μου.
- β) Παιδιά, θα ..... (βγαίνω) με ηρεμία από την αίθουσα.
- γ) ..... (Μπαίνω) στο αυτοκίνητο κι έφυγαν.
- δ) Χθες μας χάλασε το ασανσέρ κι έτσι .....
(ανεβαίνω) από τη σκάλα.

© shutterstock.com

Σχηματισμός άσιγμου* αορίστου	
Ενεστώτας	Αόριστος
ανεβαίνω	ανέβηκα
κατεβαίνω	κατέβηκα
μπαίνω	μπήκα
βγαίνω	βγήκα
βλέπω	είδα
λέω	είπα
πίνω	ήπια
βρίσκω	βρήκα
έρχομαι	ήρθα
πηγαίνω	πήγα
παίρνω	πήρα
τρώ(γ)ω	έφαγα

© shutterstock.com

* **Άσιγμος** ονομάζεται ο αόριστος που τελειώνει στο α' ενικό πρόσωπο σε -α και όχι σε -σα, π.χ. έπλυνα, έφυγα.

Να θυμάσαι ότι στον αόριστο:

γράφονται με **-η**

ανέβηκα, κατέβηκα

μπήκα, βγήκα,

πήγα, ήρθα

πήρα, βρήκα

γράφονται με **-ει**

είδα, είπα

έστειλα, έσπειρα,

έμεινα

γράφονται με **-υ**

έφυγα, έπλυνα,

έσυρα, μέθυσα

μήνυσα

2

Συμπλήρωσε τα κενά, γράφοντας τα ρήματα της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

α) Θα ..... (φεύγουμε) νωρίς αύριο το πρωί. Θα ..... (μένουμε) στο σπίτι της γιαγιάς. Της ..... (στέλνω) χτες μήνυμα και την ειδοποίησα.

β) Δες τι ..... (βρίσκω) μέσα στο μπαούλο! Τα παιδικά μου παιχνίδια!

3

Συμπλήρωσε τους πίνακες.

α) Ρήματα σε **-αίνω**

Ενεστώτας	Αόριστος	Μέλλοντας συνοπτικός
πηγαίνω	πήγα	θα πάω
μπαίνω		
κατεβαίνω		
	ομόρφωνα	

β) Ρήματα σε **-ώνω**

Ενεστώτας	Αόριστος	Μέλλοντας συνοπτικός
μαλώνω		θα μαλώσω
	έστρωσα	
κρυώνω		
		θα θυμώσω

γ) Ρήματα σε **-ίζω, -είζω, -οίζω, -ήζω, -ύζω**

Ενεστώτας	Αόριστος	Μέλλοντας συνοπτικός
μυρίζω		
		θα γυρίσω
	δρόσισα	
δακρύζω		
	άθροισα	
		θα δανείσω
αναβλύζω		
	άρχισα	
		θα ανθίσω
	έπηξα	

4

Στο κείμενο «Στο φουλ της βιωσιμότητας ο ελληνικός τουρισμός» συνάντησες τη λέξη «βιωσιμότητα». Κύκλωσε τη σωστή ερμηνεία της.

- α) Η πιθανότητα, η δυνατότητα κάποιου να επιβιώσει.
β) Η επιστήμη που ασχολείται με τα έμβια στοιχεία ενός οικοσυστήματος.

5

Συνδύασε τις παρακάτω προθέσεις με τη λέξη «βίωση» και φτιάξε σύνθετες λέξεις: **συν, επί, ανά, διά, αντί**. Σχημάτισε προτάσεις με αυτές στο τετράδιό σου.

- α) .....
β) .....
γ) .....
δ) .....
ε) .....

6

Γράψε καθεμία από τις παραπάνω λέξεις που σχημάτισες δίπλα στον ορισμό της.

- α) Διατήρηση στη ζωή ύστερα από αντιμετώπιση αντίξων συνθηκών: .....
β) Η ζωή δύο ή περισσότερων ατόμων στο ίδιο σπίτι, συνύπαρξη σε μια οργανωμένη κοινότητα: .....
γ) Η καταπολέμηση βλαβερών μικροβίων με χρήση αντιβιοτικών: .....
δ) Η διαδικασία ή το αποτέλεσμα του «αναβιώνω»: .....
ε) Ο τρόπος με τον οποίο ζει κάποιος, οι συνθήκες της ζωής: .....

7

Σάρωσε για να δεις σύνθετα ρήματα με β' συνθετικό το ρήμα «βιώνω».

8 άσκηση

Συμπλήρωσε τις προτάσεις βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον αόριστο.

- α) Όπως ..... (στρώνω) θα κοιμηθείς.
- β) Σου επιστρέφω τα βιβλία που μου .....(δανείζω).
- γ) Εσύ τι ώρα ..... (φεύγω) χτες από τη γιορτή;
- δ) Πού ..... (πηγαίνω) εκδρομή την προηγούμενη εβδομάδα;
- ε) Έλαβες το δέμα που σου ..... (στέλνω);
- στ) ..... (Μπαίνω) αθόρυβα και δεν με κατάλαβες.

9 άσκηση

Σάρωσε για να βρεις τη σωστή ορθογραφία των ρημάτων.

10 άσκηση

Κύκλωσε τη σωστή απάντηση.

- Η αιεφορία αποτελεί το σύγχρονο κλειδί, καθώς και τον ..... του τουρισμού.
  - α) ακρογωνιέο λίθο   β) ακρογωνιαίο λίθο
- Οι περισσότερες χώρες έχουν λάβει αποφάσεις για βιώσιμη ανάπτυξη ..... το ποσοστό παραγωγής αποβλήτων, ... και ..... σε πηγές ανανεώσιμης ενέργειας.
  - α) μειώνοντας – ανακυκλώνοντας – επενδύοντας
  - β) μειώνοντας – ανακυκλώνοντας – επενδύοντας
  - γ) μειώνωντας – ανακυκλώνοντας – επενδύοντας

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να κλίνω ρήματα στο συνοπτικό παρελθόν και μέλλον.					
• Να εμπλουτίζω το λεξιλόγιό μου με παράγωγες λέξεις του ρήματος «βιώνω».					
• Να γράφω σωστά την ορθογραφία των καταλήξεων των ρημάτων στον αόριστο.					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

Β. Αγροτική ανάπτυξη

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τη λειτουργία και τη χρήση απρόσωπων ρημάτων και απρόσωπων εκφράσεων.
- Την απρόσωπη σύνταξη.
- Να γράφεις σωστά την οικογένεια της λέξης «εξαγωγή».

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ

- Σχηματίζουν μόνο το γ' ενικό πρόσωπο.
- **Συνήθως δεν** έχουν υποκείμενο ένα πρόσωπο, ζώο, πράγμα, αλλά μια ολόκληρη πρόταση.

Π.χ. Πρέπει —————> [να μαγειρέψουμε το φαγητό.]

Πρόκειται —————> [να ταξιδέψουμε.]

Απρόσωπα ρήματα είναι:

- Τα ρήματα: **πρέπει, πρόκειται, συμφέρει, μέλλει.**

Π.χ. Πρέπει να κοιμηθώ νωρίς.

- Ρήματα που φανερώνουν φυσικά φαινόμενα:
βραδιάζει, βρέχει, βροντά, γλυκοχαράζει, νυχτώνει, ξημερώνει, φέγγει, φυσά, χαράζει, χειμωνιάζει, χιονίζει κ.ά.

Στην περίπτωση αυτή **δεν** έχουν υποκείμενο.

Π.χ. Βρέχει σήμερα.

- Μερικά προσωπικά ρήματα σε ορισμένες φράσεις:
ακούγεται, λέγεται, αξίζει, γίνεται, θέλει, χρειάζεται, φαίνεται κ.ά.

Π.χ. Ακούγεται ότι θα ακυρωθεί το διαγώνισμα.

1

Εντόπισε τα απρόσωπα ρήματα και υπογράμμισέ τα.

- α) Δεν συμφέρει να αγοράσεις τη μικρή συσκευασία αυτού του απορρυπαντικού.
- β) Φαίνεται ότι δεν θα πάνε καλά τα πράγματα.
- γ) Φυσάει δυνατά σήμερα. Δεν θα πάμε βόλτα με τη βάρκα.
- δ) Χειμώνιασε και νυχτώνει νωρίς.
- ε) Όταν ξημερώσει, θα ξεκινήσουμε την ανάβαση.
- στ) Πρόκειται να συναντηθείτε απόψε;
- ζ) Είτε βραδιάζει είτε φέγγει, μένει λευκό το γιασεμί. (Γ. Σεφέρης)
- η) Απαγορεύεται να ταΐζετε τις πάπιες της λίμνης.
- θ) Τυχαίνει να γνωρίζω καλά αυτό το μέρος.
- ι) Αξίζει να θυσιάσεις δύο ώρες για να περιηγηθείς στον χώρο του μουσείου.

© shutterstock.com

ΑΠΡΟΣΩΠΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

Εκτός από τα απρόσωπα ρήματα, έχουμε και τις **απρόσωπες εκφράσεις**. Σχηματίζονται με το ρήμα **είμαι** (στο γ' ενικό πρόσωπο) και ένα **επίθετο** σε **ουδέτερο γένος** ή ένα **ουσιαστικό**.

Π.χ.

Είναι ανάγκη να έρθεις εδώ αμέσως.

Καλό είναι να ολοκληρώνουμε τις εργασίες μας έγκαιρα.

Κάποιες **απρόσωπες εκφράσεις** είναι:

είναι δίκαιο, είναι σωστό, είναι λάθος, είναι δίκαιο, είναι άδικο, είναι γεγονός, είναι καλό, είναι κακό, είναι ανάγκη, είναι χρήσιμο, είναι κρίμα, είναι απαραίτητο, είναι γνωστό κ.ά.

2

Βρες και γράψε το απρόσωπο ρήμα ή την απρόσωπη έκφραση των παρακάτω προτάσεων.

- α) Ακούγεται ότι θα προκηρυχθούν εκλογές. (.....)
- β) Πρόκειται να οργανώσουμε μια γιορτή. (.....)
- γ) Είναι άδικο να παίρνεις τη σειρά των άλλων. (.....)
- δ) Πρέπει να χυρίσουμε στο σπίτι νωρίς. (.....)
- ε) Είναι χρήσιμο να γνωρίζεις μια ξένη γλώσσα. (.....)

3

Υπογράμμισε τα υποκείμενα των κύριων προτάσεων, όπου υπάρχουν.

- α) Είναι ανάγκη να βρεθούμε τώρα.
- β) Έβρεξε πολύ χτες.
- γ) Δεν είναι σωστό να κοροϊδεύεις.
- δ) Χρειάζεται να βοηθήσουμε όλοι στο κουβάλημα
- ε) Χιονίζει από το πρωί.
- στ) Αξίζει να πάρεις ένα μεγάλο βραβείο για την καλή σου πράξη.

4

Γράψε **Π** αν είναι προσωπικά και **Α** αν είναι απρόσωπα τα υπογραμμισμένα ρήματα, όπως στο παράδειγμα.

- α) Πρόκειται να ταξιδέψουμε με αυτό το πλοίο.
- β) Φαίνεται ότι είναι γρήγορο και ασφαλές πλοίο.
- γ) Η Ντίνα φαίνεται πολύ όμορφη με αυτό το χτένισμα.
- δ) Αξίζει να πάμε σε αυτή την παράσταση.
- ε) Το ρολόι μου δεν αξίζει πολλά λεφτά αλλά έχει συναισθηματική αξία.
- στ) Ο καλύτερος φίλος μου λέγεται Θοδωρής.
- ζ) Πόσο τρόμαξα δεν λέγεται.

A

άσκηση
5

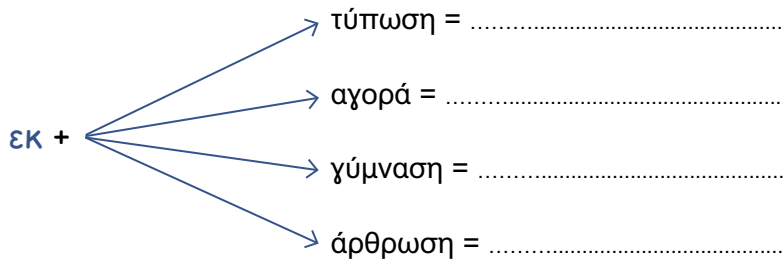
Στο κείμενο του βιβλίου βρήκες τη λέξη «εξαγωγή». Χώρισέ τη στα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό	β' συνθετικό

Η πρόθεση «εκ» πριν από λέξη που αρχίζει με φωνήεν γίνεται «εξ».

άσκηση
6

Ένωσε την πρόθεση «εκ» με τις παρακάτω λέξεις και γράψε τις σύνθετες που δημιουργούνται.

άσκηση
7

Φτιάξε λέξεις συνδυάζοντας τη λέξη «αγωγή» με τις προθέσεις από το πλαίσιο. Στη συνέχεια επίλεξε τρεις και σχημάτισε προτάσεις.

παρά, διά, εις, κατά, εκ, προ

- α) .....
- β) .....
- γ) .....
- δ) .....
- ε) .....
- στ) .....

8

Με τις λέξεις που έφτιαξες στην προηγούμενη άσκηση συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις.

- α) Έδειξε πολύ καλή ..... όσο ήταν στην κατασκήνωση.
 β) Η αγροτική ..... της περιοχής βασίζεται στην καλλιέργεια της ελιάς.
 γ) Η ..... μου είναι από την Πελοπόννησο.
 δ) Πήρε ..... κι έγινε γενικός διευθυντής.
 ε) Στην αρχαία Αθήνα απαγορευόταν η ..... των σύκων.
 στ) Η ..... του στο πανεπιστήμιο τον γέμισε χαρά.

9

Σάρωσε για να γνωρίσεις την οικογένεια της λέξης «αγωγή».

10

Σάρωσε για να βρεις τη σωστή ορθογραφία των λέξεων.

11

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων με λέξεις που συνάντησες στα κείμενα της ενότητας του βιβλίου σου.

- α) Η ..... φρούτων στην Ελλάδα μάς κατατάσσει στις τρεις πρώτες χώρες της ΕΕ.
 β) Η ..... αποτελεί βασικό άξονα ..... για τη χώρα μας.
 γ) Η αγροτική ανάπτυξη έρχεται με την αύξηση της ..... προϊόντων σε άλλες χώρες.
 δ) Οι ..... στον αγροτικό τομέα βελτιώνουν την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να αναγνωρίζω τα απρόσωπα ρήματα και τις απρόσωπες εκφράσεις.					
• Να εφαρμόζω την απρόσωπη σύνταξη.					
• Να γράφω σωστά την οικογένεια της λέξης «αγωγή».					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

Γ. Βιώσιμη αλιεία και υδατοκαλλιέργειες

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τους αιτιολογικούς, τους χρονικούς και τους αποτελεσματικούς συνδέσμους.
- Να αναγνωρίζεις τον ευθύ και τον πλάγιο λόγο.
- Να εμπλουτίζεις το λεξιλόγιό σου με την οικογένεια της λέξης «αλιεία».
- Να γράφεις σωστά την οικογένεια της λέξης «αλιεία».

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

γιατί, επειδή, αφού

Πριν από τους αιτιολογικούς συνδέσμους βάζουμε κόμμα.

Π.χ. Τον φώναξε, επειδή ήθελε να του μιλήσει για το παιχνίδι.

1

Συνέχισε τις προτάσεις που ξεκινούν με τους αιτιολογικούς συνδέσμους.

- α) Η Μαρία δεν ήρθε στο σχολείο, επειδή .....
- β) Ο Λουκάς ήταν χαρούμενος, αφού .....
- γ) Φόρεσε το αδιάβροχό του, γιατί .....

2

Σάρωσε για να γνωρίσεις τις αιτιολογικές προτάσεις.

3

Ένωσε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο αιτιολογικό σύνδεσμο.

- α) Κλείσε το παράθυρο. Κρυώνουμε.
.....
- β) Δεν έφερα τα χαρτόνια. Δεν χωρούσαν στην τσάντα μου.
.....

ΧΡΟΝΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

όταν, όποτε, μόλις, πριν, αφού, μετά που, ώσπου, μέχρι που/να, ενώ, καθώς, όσο

4

Σάρωσε για να γνωρίσεις τις χρονικές προτάσεις.

5

Ένωσε τις προτάσεις επιλέγοντας τον κατάλληλο χρονικό σύνδεσμο.

α) Σταματάει το μάθημα. Ακούγεται το κουδούνι.

.....

β) Είδα τον Μανόλη. Ήμουν στο πάρκο.

.....

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

που, ώστε, άρα, επομένως, λοιπόν

6

Σάρωσε για να γνωρίσεις τις αποτελεσματικές προτάσεις.

7

Ένωσε τις προτάσεις βάζοντας τον κατάλληλο αποτελεσματικό σύνδεσμο.

α) Είναι τόσο δίκαιος άνθρωπος. Τον εκτιμούν όλοι.

.....

β) Δεν έχουμε σχολείο αύριο. Μπορούμε να πάμε το πρωί στο πάρκο.

.....

8

Σάρωσε για να γνωρίσεις τον ευθύ και τον πλάγιο λόγο.

© shutterstock.com

9

Γράψε **Ε** για τον ευθύ και **Π** για τον πλάγιο λόγο, όπως στο παράδειγμα.

- α) «Έλα εδώ γρήγορα», είπε η Καίτη. «Βρήκα τον θησαυρό!»
- β) Ο Τάσος ρώτησε τη Μαρία αν θα έρθει μαζί, αλλά αυτή δεν απάντησε.
- γ) «Μου λέτε, σας παρακαλώ, τι ώρα είναι;»
- δ) «Θέλεις να δοκιμάσεις λίγο από τον χυμό που έφτιαξα;»
- ε) Τα παιδιά είπαν ότι θα παίξουν κρυφτό.

Ε

10

Να μετατρέψεις τον ευθύ λόγο σε πλάγιο.

- Γιατί κλαις;
- Γιατί έχασα την κούκλα μου, μαμά!

Παιδιά, θα έρθετε στο σπίτι μου; ρώτησε ο Παύλος.

11

Να μετατρέψεις τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Ο Θοδωρής με ρώτησε αν θέλω να πάω στο πάρτι του κι εγώ απάντησα πως δεν θα το χάσω με τίποτα!

Ο Θανάσης ζήτησε από τη Χαρά να του δώσει ένα μολύβι.

12

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου βρήκες τη λέξη «αλιεία». Κύκλωσε τις λέξεις που νομίζεις ότι είναι συγγενικές με αυτήν.

- α) παραλία   β) καλάθι   γ) αλλαγή   δ) αλάτι   ε) παλάτι

13

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με τη σωστή λέξη από το πλαίσιο.

σπογγαλιείς, αλιευτική, λαθραλιεία

- α) Την ..... τέχνη, την έμαθα από τον πατέρα μου και τον παππού μου.
 β) Οι ..... είχαν την εκτίμηση όλων των κατοίκων του νησιού, γιατί στήριζαν την οικονομία του τόπου τους.
 γ) Προσπάθησαν με κάθε τρόπο να εμποδίσουν τη .....

14

Ένωσε τις σύνθετες λέξεις της αριστερής στήλης με τη σημασία τους στη δεξιά στήλη.

Παραλία •	• Βραχώδης προεξοχή του βυθού της θάλασσας η οποία μόλις σκεπάζεται από τα νερά.
Ύφαλος •	• Που βρίσκεται, που υπάρχει μέσα στη θάλασσα.
Ενάλιος, -α, -ο •	• Τμήμα, ζώνη ξηράς που βρίσκεται δίπλα στη θάλασσα.
Αλατωρυχείο •	• Ακροθαλασσιά.
Περιγιάλι •	• Τόπος από τον οποίο εξορύσσεται αλάτι, ορυχείο άλατος.
Ανάλατος, -η, -ο •	• Που δεν έχει αλατιστεί αρκετά ή καθόλου.

© shutterstock.com

15 άσκηση

Συμπλήρωσε στις παρακάτω προτάσεις τα γράμματα που λείπουν και τόνισε όπου χρειάζεται.

- α) Στο λιμάνι ήταν αγκυροβολημένα όλα τα αλ....ευτικά σκάφ..... .
 β) Μάζεψαν κοχύλια στην ακρογ.....αλιά.
 γ) Ο καπετάνιος πρόσεχε τους .....φάλους που υπήρχαν.
 δ) Η αλι.....α ήταν η βάση της οικονομίας του τόπου τους.
 ε) Στα παράλ.....α της Μικράς Ασίας υπάρχουν έντονα στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού.

16 άσκηση

Σάρωσε για να βρεις τη σωστή ορθογραφία των λέξεων.

17 άσκηση

Διόρθωσε τα ορθογραφικά λάθη και ξαναγράψε την πρόταση.

Η παράκτια αλιεία δεν είναι ιδιαίτερα ενεργοβόρα και δεν δημιουργή ζητήματα.

.....

.....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να χρησιμοποιώ τους αιτιολογικούς, χρονικούς και αποτελεσματικούς συνδέσμους, και να αναγνωρίζω τις προτάσεις που εισάγουν.					
• Να αναγνωρίζω τον ευθύ και τον πλάγιο λόγο. Να μετατρέπω τον ευθύ λόγο σε πλάγιο και αντίστροφα.					
• Να εμπλουτίσω το λεξιλόγιό μου με σύνθετες και συγγενικές λέξεις με τη λέξη «αλιεία».					
• Να γράφω σωστά τις συγγενικές λέξεις της λέξης «αλιεία».					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

© shutterstock.com

Δ. Επαναληπτική ενότητα

εξάσκηση

1

Κύκλωσε τη σωστή απάντηση.

- Τι λέτε; Θα ..... μαζί μας στην κορυφή του βουνού;
α) ανεβήτε   β) ανεβείτε   γ) αναιβείτε
- Γιατί δεν ..... χτες στο σχολείο;
α) ήρθες   β) είρθες   γ) έρχεσαι
- Θα ..... στους γονείς σας να δηλώσουν τη συμμετοχή σας.
α) πήτε   β) λέτε   γ) πείτε
- Μου άρεσε πολύ ο χυμός που ..... στο διάλειμμα.
α) είπια   β) ήπια   γ) ύπια
- Θα ..... ένα μήνυμα στους φίλους μας.
α) στείλουμε   β) στήλουμε   γ) στήλουμε
- Πού το ..... αυτό το βιβλίο; Το έφαχνα!
α) βρήκατε   β) βρείκατε   γ) βρήκατε

εξάσκηση

2

Υπογράμμισε το υποκείμενο των ρημάτων με την έντονη γραφή.

- α) **Αξίζει** να επισκεφτείτε το πανέμορφο νησί μας.   στ) **Ακούγεται** πως θα έχουμε βαρύ χειμώνα.
- β) Το πόσο γελάσαμε, **δεν λέγεται**.
- γ) Το ρολόι μου **αξίζει** πολλά λεφτά.
- δ) Η πατάτα **λέγεται** και «γεώμηλο».
- ε) Η μουσική **ακούγεται** δυνατά σε όλο το σπίτι.
- ζ) **Πρόκειται** να ταξιδέψουμε στο εξωτερικό.

3

Ένωσε τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο σύνδεσμο.

- α) Άργησα να φτάσω, ... είχε πολλή κίνηση.
- β) Σε παρακαλώ να με ειδοποιήσεις, ... φτάσεις.
- γ) Πήρα ομπρέλα μαζί μου, ... παρακολούθησα το δελτίο καιρού.
- δ) Είχε τόσο θόρυβο, ... δεν άκουσα τι έλεγε.
- ε) Στενοχωρηθήκαμε ..... δεν κατάφερες να έρθεις μαζί μας.
- στ) ..... τους έβλεπε, κουνούσε χαρούμενο την ουρά του.
- ζ) ..... φάτε, να πλύνετε τα πιάτα σας.

4

Μετάτρεψε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο και αντίστροφα.

- Παιδιά, βιαστείτε, θ' αργήσουμε!
- Είμαστε έτοιμοι, μπαμπά!

.....

.....

Η δασκάλα ρώτησε τον Θανάση γιατί δεν είχε κάνει την εργασία του κι αυτός απάντησε ότι την είχε ξεχάσει.

.....

.....

- Κύριε Κώστα, θα ήθελα ένα μπουκέτο μαργαρίτες.
- Δυστυχώς, κυρία Βάσω, δεν έχουν μείνει μαργαρίτες. Μήπως θα θέλατε λίγες ανεμώνες;

.....

.....

.....

5

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με την κατάλληλη λέξη από το πλαίσιο.

επιβίωση, ναρκαλιευτικό, παραγωγός, αναβίωσαν, γιαλός, εισαγωγή, αλιείς, συμβίωση, καταγωγή, αντιβίωση, αλιεία, παραλιακά

- α) Τα μέλη του πολιτιστικού συλλόγου ..... πολλά από τα έθιμα του τόπου μας.
- β) Ο Μιχάλης ασχολείται με την ..... αυτοκινήτων από την Ιταλία.
- γ) Η διαφορά του χαρακτήρα τους έκανε τη ..... τους πολύ δύσκολη.
- δ) Το ..... του ναυτικού καθάρισε την περιοχή από νάρκες που είχαν παραμείνει εκεί από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.
- ε) Η ..... του είδους της μεσογειακής φώκιας εξαρτάται από την περιβαλλοντική μας ευαισθησία.
- στ) Οι ..... της περιοχής βοήθησαν τους ανθρώπους που είχαν παρασυρθεί από την ξαφνική θαλασσοταραχή.
- ζ) Η ..... μου είναι από την Τήνο.
- η) Αντιμετώπισαν τη φλεγμονή με ισχυρή .....
- θ) Ο παππούς μου είναι ..... σταφίδας.
- ι) Η ..... είναι σημαντική για την οικονομία της περιοχής μας.
- ια) «Ή στραβός είναι ο ..... ή στραβά αρμενίζουμε», λέει μια παροιμία.
- ιβ) Υπήρχαν πολλά ..... ταβερνάκια, με νόστιμους ψαρομεζέδες.

© shutterstock.com

▶▶▶ Α. Κλιματική αλλαγή

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Πώς σχηματίζονται και ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος των δευτερευουσών ειδικών προτάσεων.
- Πώς σχηματίζονται και ποιος είναι ο ρόλος των παραθετικών επιρρημάτων στην πρόταση.
- Λέξεις παράγωγες από τη λέξη «κλίμα».

Άσκηση
1

Σάρωσε για να μάθεις για τις δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις.

Άσκηση
2

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις και κύκλωσε τη λέξη με την οποία εισάγονται.

- Μου είπε ότι αύριο δεν θα έρθει μαζί μας στην εκδρομή.
  - Θα σας αποδείξω ότι αυτό που λέτε δεν αληθεύει.
  - Μου έφερε ό,τι του είπα.
  - Ξέρω πολύ καλά ότι δεν λες την αλήθεια για ό,τι συνέβη.
  - Η φήμη ότι θα γίνει απεργία αποδείχθηκε αληθής.
- στ) Υπέθεσα ότι δεν θα έρθετε και δεν κράτησα θέση για εσάς.
- ζ) Αντιλαμβάνομαι ότι βρίσκεσαι σε δύσκολη θέση και ό,τι και να σου πω δεν θα το ακούσεις.

3 άσκηση

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις και γράψε ποιος είναι ο συντακτικός τους ρόλος.

- α) Είμαι βέβαιος ότι θα έρθει να μας συναντήσει. (.....)
- β) Υποψιάζομαι πως θα αρνηθεί όλες τις κατηγορίες. (.....)
- γ) Είναι λογικό που οι άνθρωποι ενδιαφέρονται περισσότερο για τα περιβαλλοντικά ζητήματα. (.....)
- δ) Λέγεται πως την τελευταία ημέρα του σχολείου δεν θα κάνουμε μάθημα. (.....)
- ε) Σκέφτομαι πως είναι λάθος να πιστεύουμε ό,τι διαβάζουμε στα κοινωνικά δίκτυα. (.....)
- στ) Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα πράγματα θα γίνουν καλύτερα. (.....)

4 άσκηση

Σάρωσε για να μάθεις για τα παραθετικά των επιρρημάτων.

5 άσκηση

Συμπλήρωσε τον πίνακα με τα παραθετικά των επιρρημάτων απλά ή/και περιφραστικά.

Θετικός	Συγκριτικός		Υπερθετικός	
	μονολεκτικά	περιφραστικά	μονολεκτικά	περιφραστικά
απλά				
	λιγότερο			
				πολύ κάτω
φθηνά				
		πιο μακριά		
			μετριότητα	

6
άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις σχηματίζοντας μονολεκτικά τον συγκριτικό βαθμό των επιρρημάτων που βρίσκονται στην παρένθεση.

- α) Νομίζω ότι έγραψες ..... (καλά) από εμένα στο τεστ της Φυσικής.
- β) Σε αυτό το σημείο του μονοπατιού πρέπει να περπατάμε ..... (προσεκτικά) γιατί το έδαφος είναι ολισθηρό.
- γ) Δεν πιστεύω ότι η καθηγήτρια σε βαθμολόγησε ..... (αυστηρά) από τους υπόλοιπους. Έχεις λάθη που δεν τα έχει αξιολογήσει.
- δ) Ο Θησέας τρέχει ..... (γρήγορα) από την Άννα, μάλλον θα βγει νικητής.
- ε) Φώναξε ..... (δυνατά) αν θέλεις να σε ακούσει.
- στ) Περάσαμε ..... (ωραία) στην εκδρομή στο βουνό σε σχέση με αυτή στο δάσος.

7
άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις σχηματίζοντας μονολεκτικά τον υπερθετικό βαθμό των επιρρημάτων που βρίσκονται στην παρένθεση.

- α) Πώς τα περάσατε; ..... ! (Ωραία)
- β) Δεν έφαγαν σχεδόν τίποτα, έφαγαν ..... (λίγο).
- γ) Ο Θάνος φτάνει στη δουλειά του ..... (καθυστερημένα) κάθε πρωί και ο προϊστάμενός του του έκανε σύσταση.
- δ) Τα κατάφερες ..... (καλά) παρά τις δυσκολίες.
- ε) Μας μίλησε ..... (ευγενικά) παρόλο που εμείς ήμασταν επιθετικοί απέναντί του.
- στ) Ταξιδέψαμε ..... (άνετα) με το τρένο κι ας ήταν μεγάλη η διαδρομή.

8
 άσκηση

Ένωσε τις λέξεις της αριστερής στήλης με τη σημασία τους στη δεξιά στήλη.

Έμβιος, -α, -ο •	• Η αφαίρεση ή καταστροφή της βλάστησης που καλύπτει μια έκταση.
Παράκτιος, -α, -ο •	• Μικρό πουλί, τις πρώτες μέρες μετά την εκκόλαψή του.
Ωτοκία •	• Αυτό που αναφέρεται σε ένα επίσημο διακριτικό σημείο.
Αποψίλωση •	• Αυτό που έχει τις ιδιότητες και τις λειτουργίες οι οποίες συνιστούν το βιολογικό φαινόμενο της ζωής.
Νεοσσός •	• Τρόπος αναπαραγωγής ορισμένων ζώων.
Εμβληματικός, -ή, -ό •	• Αυτό που βρίσκεται ή που συμβαίνει κοντά σε ακτή θάλασσας.

9
 άσκηση

Σάρωσε και συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της προηγούμενης άσκησης στον κατάλληλο τύπο.

© shutterstock.com

übung
10

Σάρωσε για να δεις την οικογένεια της λέξης «αποψίλωση».

übung
11

Σάρωσε και επίλεξε τη σωστή απάντηση.

übung
12

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις βάζοντας λέξεις από το πλαίσιο στον σωστό τύπο.

κλίμα, κλιματικός, -ή, -ό, κλιματίζομαι, κλιματισμός, κλιματιστικό, μικροκλίμα,
κλιματολογικός, -ή, -ό, εγκλιματίζω

- α) Κλείνοντας την πόρτα είδα την επιγραφή που ενημέρωνε το κοινό ότι «Η αίθουσα .....
.....».
- β) ..... λέγεται το κλίμα που επικρατεί σε μια συγκεκριμένη περιοχή.
- γ) Χάλασε το σύστημα ..... του αυτοκινήτου και πρέπει να το πάω στο συνεργείο.
- δ) Δεν χρειάστηκα χρόνο προσαρμογής, ... αμέσως στο περιβάλλον της νέας εργασίας μου.
- ε) Η λειτουργία πολλών ..... κατά τις ημέρες του καύσωνα δημιούργησε προβλήματα στην ηλεκτροδότηση.
- στ) Η ..... αλλαγή αποτελεί ένα μείζον πρόβλημα των ημερών μας.
- ζ) Ο γιατρός μου συνέστησε να μετακομίσω γιατί το ..... της πόλης μου είναι υγρό.
- η) Οι ..... συνθήκες μιας περιοχής είναι δυνατόν να επηρεάζουν τη συμπεριφορά των ανθρώπων που κατοικούν σε αυτή.

13

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις.

καταστροφ.....κές   π.....ρκαγιές   φ.....σικά   σ.....στ.....ματα
 περιβα.....λλοντ.....κά   ζ.....τ.....ματα   ραγδ.....α   αυξ.....ση
 κ.....ρικά   φ.....νόμενα   ζ.....φερές   προβλέψ.....ς
 .....περθέμανση   του   πλαν.....τη   κ.....νδ.....νος   πλ.....μμ.....ρών

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Πώς σχηματίζονται και ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος των δευτερευουσών ειδικών προτάσεων.					
• Πώς σχηματίζονται και ποιος είναι ο ρόλος των παραθετικών επιρρημάτων στην πρόταση.					
• Λέξεις παράγωγες από τη λέξη «κλίμα».					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

© shutterstock.com

▶▶▶ Β. Η λειψυδρία και οι θαλάσσιοι καύσωνες ως συνέπεια της κλιματικής κρίσης

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Πώς σχηματίζονται και ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος των δευτερευουσών βουλευτικών προτάσεων.
- Πώς δηλώνουμε τον τόπο σε μία πρόταση.
- Λέξεις παράγωγες από τη λέξη «ύδωρ».

άσκηση
1

Σάρωσε για να μάθεις για τις δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις.

άσκηση
2

Σημείωσε τις δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις και κύκλωσε τη λέξη με την οποία εισάγονται.

- α) Θέλαμε να πάμε για μπάνιο, αλλά ο καιρός μάς χάλασε τα σχέδια.
- β) Απαγορεύεται να πατάμε το γρασίδι του πάρκου, υπάρχει σήμανση.
- γ) Θέλω να φύγω το γρηγορότερο από εδώ!
- δ) Τον προειδοποίησαν να μείνει στη θέση του, αλλά εκείνος αρνήθηκε.
- ε) Το 112 στις πλημμύρες ανακοινώνει να μη μετακινούμαστε άσκοπα.
- στ) Ταξίδι με τρένο για να εκπληρώσουμε την επιθυμία σας.

3
ασκηση

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες βουλητικές προτάσεις και γράψε τον συντακτικό τους ρόλο.

- α) Τα παιδιά δεν μπορούν να λύσουν τις ασκήσεις της δασκάλας. (.....)
- β) «Απαγορεύεται να ζωγραφίζετε στους τοίχους», μας ενημέρωσε ο διευθυντής.
(.....)
- γ) Ο καθηγητής διέκοψε την εξέταση γιατί ήταν ανάγκη να σηκώσει το τηλέφωνό του.
(.....)
- δ) Μόνο αυτό δεν θέλω, να μου λες ψέματα. (.....)
- ε) Δεν μπορώ να συζητήσω μαζί του ό,τι με απασχολεί, έχει αλλού τα μυαλά του. (.....)
- στ) Επιβάλλεται να τον επισκεφθείς τώρα που είναι στο νοσοκομείο. (.....)

4
ασκηση

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες προτάσεις σε κάθε περίοδο και σημείωσε εάν είναι δευτερεύουσες βουλητικές (**B**) ή δευτερεύουσες τελικές (**T**).

α) Διαβάζει για να πετύχει στις εξετάσεις του Ιουνίου.	
β) Θέλει να έρθει μαζί μας στο ταξίδι που οργανώνουμε.	
γ) Έφαγα τον κόσμο να σε βρω.	
δ) Η επιθυμία του να γυρίσει τον κόσμο ήταν πάντα μεγάλη.	
ε) Είναι δυνατό να μου λέει τόσα ψέματα, παρόλο που είμαστε φίλοι;	
στ) Χθες βγήκαμε να περπατήσουμε στον πεζόδρομο της γειτονιάς μας.	
ζ) Είναι αγένεια να μασάμε τσίχλα όταν μιλάμε μπροστά σε ακροατήριο.	
η) Άρχισε να ξημερώνει.	

5
ασκηση

Σάρωσε για να μάθεις πώς δηλώνουμε τον τόπο.

άσκηση
6

Υπογράμμισε τους τοπικούς προσδιορισμούς στις παρακάτω προτάσεις.

- α) Το σχολείο μας είναι κοντά στη μεγάλη πλατεία.
- β) Τα ταξίδια στο εξωτερικό είναι ακριβά για μια πολυμελή οικογένεια.
- γ) Το τριήμερο πήγαμε μέχρι το χωριό του παππού μου στη Λευκάδα.
- δ) Θα σε ακολουθώ, όπου κι αν πας.
- ε) Έκρυπα τα παιχνίδια μου κάτω από το τραπέζι της κουζίνας.
- στ) Ήρθαν οι φίλοι μας από τη Σουηδία και θα περάσουν εδώ όλο το καλοκαίρι.
- ζ) Ξέσπασε μπόρα και βραχήκαμε από την κορυφή ως τα νύχια.

άσκηση
7

Υπογράμμισε τους τοπικούς προσδιορισμούς και γράψε το είδος τους.

- α) Η σήμανση μας έδειχνε να στρίψουμε υποχρεωτικά προς τα δεξιά. (.....)
- β) Οπουδήποτε ρωτήσεις θα ακούσεις τα καλύτερα για την Αθανασία. (.....)
- γ) Έβαλα μέσα στο ψυγείο όλα τα ζαρζαβατικά που έφερε η γιαγιά από το χωριό.
(.....) (.....)
- δ) Ψάξαμε παντού, ακόμη και κάτω από τα κρεβάτια. (.....) (.....)
- ε) Πάμε γυμναστική κάθε Τρίτη και Πέμπτη. (.....)
- στ) Μπροστά από το σπίτι μας φτιάχτηκε ένας καινούργιος ποδηλατοδρόμος. (.....)

άσκηση
8

Σάρωσε και επίλεξε πώς δηλώνεται ο τόπος στις προτάσεις.

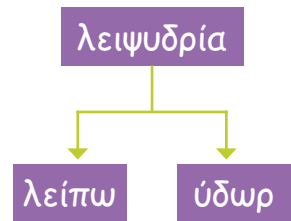

9

Δώσε έναν δικό σου ορισμό για τη λέξη «λειψυδρία».

.....

.....

10

Σάρωσε για να δεις την οικογένεια της λέξης «ύδωρ».

11

Γράψε το πρώτο και το δεύτερο συνθετικό των παρακάτω λέξεων.

λέξη	α' συνθετικό	β' συνθετικό
υδροβίος		
υδρογείος		
υδροφόρα		
άνυδρος		
υδρορροή		
υδραντλία		

12

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με απλές και σύνθετες λέξεις που ανήκουν στην οικογένεια της λέξης «ύδωρ».

- α) Η ..... του δήμου μας είναι σε ετοιμότητα λόγω του αυξημένου κινδύνου για πυρκαγιά.
- β) Ταξίδεψε σε όλη την ..... για να βρει απαντήσεις.
- γ) Οι ..... οργανισμοί χρειάζονται νερό για να επιβιώσουν.
- δ) Τα νερά της βροχής χύνονται από την ..... στο φρεάτιο του δρόμου.
- ε) Ο καταρράκτης της Μήλου έρχεται σε αντίθεση με το ..... τοπίο που συναντά κάποιος στις Κυκλάδες.
- στ) Η ..... είναι μια συσκευή που αναρροφά νερό.

13

Ένωσε τις λέξεις της αριστερής στήλης με εκείνες της δεξιάς ώστε να σχηματίσεις φράσεις.

ανανεώσιμη	•	εκτάσεων
ταμιευτήρες	•	ξηρασία
άνυδρο	•	τοπίο
αποξήρανση	•	πηγή
μεταφόρτωση	•	νερού
παρατεταμένη	•	απορριμμάτων

© shutterstock.com

14

Διόρθωσε τα ορθογραφικά λάθη και ξαναγράψε σωστά τις προτάσεις.

α) Λιψιδρεία σιμένει έλιψη νερού.

.....

β) Μιόθικαν οι βροχοπτώσις σε όλη την Ελλάδα.

.....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Πώς σχηματίζονται οι δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις και ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος τους.					
• Πώς προσδιορίζουμε τον τόπο στις προτάσεις.					
• Λέξεις παράγωγες από τη λέξη «ύδωρ».					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Γ. Κυκλική οικονομία

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Πώς σχηματίζονται και ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος των δευτερευουσών ενδοιαστικών προτάσεων.
- Να ξεχωρίζεις τις δευτερεύουσες προτάσεις που έχεις συναντήσει μέχρι τώρα.
- Να σχηματίζεις παράγωγα ουσιαστικά και επίθετα από ρήματα.

Φοβάμαι **μη** βρέξει
όσο περιμένουμε
στη στάση.

Εγώ φοβάμαι
μήπως **δεν** περάσει
το λεωφορείο και χρειαστεί
να περιμένουμε κι άλλο.

ύακκηση

1

Σάρωσε για να μάθεις για τις δευτερεύουσες ενδοιαστικές προτάσεις.

ύακκηση

2

Σημείωσε τις δευτερεύουσες ενδοιαστικές προτάσεις και κύκλωσε τη λέξη με την οποία εισάγονται.

- Φοβάμαι μήπως έπαθε κάτι στη διαδρομή για το σπίτι του.
- Υποπεύομαι μήπως στενοχωρήθηκε και γι' αυτόν τον λόγο δεν ήρθε.
- Προσέχω μη και μου ξεφύγει τίποτα από όσα λέει ο καθηγητής.
- Γι' αυτό ανησυχώ, μήπως και χτυπήσει, έτσι απρόσεχτα που τρέχει.
- Με ανησυχεί πολύ μη και αρρωστήσει ξανά τώρα που είναι στην ανάρρωση από τη χρίπη.

3
άσκηση

Γράψε δύο δικές σου ενδιαστικές προτάσεις, χρησιμοποιώντας ενδιαστικούς ή διστακτικούς συνδέσμους που να δηλώνουν:

α) φόβο ή δισταγμό μήπως κάτι συμβεί.

.....

β) φόβο ή δισταγμό μήπως κάτι δεν συμβεί.

.....

4
άσκηση

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες ενδιαστικές προτάσεις και γράψε τον συντακτικό τους ρόλο.

α) Ανησυχώ μήπως αργήσω στο μάθημα. (.....)

β) Αυτό με ανησυχεί περισσότερο, μήπως δεν έρθει στην ώρα της. (.....)

γ) Η Άννα έχει έναν μεγάλο φόβο, μη βρεθεί μπροστά σε ζωντανό φίδι. (.....)

δ) Ξύπνησα έχοντας την αγωνία μήπως κάτι συμβεί. (.....)

5
άσκηση

Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες προτάσεις και γράψε το είδος τους.

α) Εάν κάνει κρύο, θα φορέσουμε γάντια και σκούφο.	
β) Δεν ξέρω πόσος καιρός απομένει μέχρι τις διακοπές μας.	
γ) Προφυλάξου από το κρύο μήπως αρρωστήσεις.	
δ) Πιστεύω ότι τελικά θα έρθει μαζί μας διακοπές.	
ε) Θέλω να μιλήσουμε από κοντά, έχω να σου πω πολλά νέα.	
στ) Ήρθα να μιλήσουμε γιατί υπάρχουν σοβαρές εξελίξεις.	

6

Επίλεξε το είδος των δευτερευουσών προτάσεων που υπάρχουν σε κάθε περίοδο.

- Όταν έπεσε ο ήλιος, ανάψαμε τα φώτα, γιατί θέλαμε να συνεχίσουμε την ανάγνωση των βιβλίων μας.
  - α) χρονική, βουλευτική, εναντιωματική
  - β) βουλευτική, αναφορική, αιτιολογική
  - γ) χρονική, αιτιολογική, βουλευτική
- Νομίζω πως το αποτέλεσμα των εξετάσεων δεν θα μας εκπλήξει, αφού η προσπάθειά τους ήταν εντατική όλη τη χρονιά, επομένως ας περιμένουμε λίγο.
  - α) ειδική, χρονική, εναντιωματική
  - β) ειδική, αιτιολογική, συμπερασματική
  - γ) ειδική, αιτιολογική, εναντιωματική
- Αν και δεν ρωτήσαμε, όλοι αναρωτηθήκαμε ποιος ήταν ο άντρας που κάθισε δίπλα μας.
  - α) εναντιωματική, αναφορική, αποτελεσματική
  - β) εναντιωματική, πλάγια ερωτηματική, αναφορική
  - γ) υποθετική, πλάγια ερωτηματική, αποτελεσματική
- Δεν μου είπε πώς πέρασε στην εκδρομή, επειδή φοβόταν ότι θα ζηλέψω, αφού δεν πήγα μαζί τους.
  - α) πλάγια ερωτηματική, αιτιολογική, ειδική, αιτιολογική
  - β) ειδική, αιτιολογική, ειδική, χρονική
  - γ) πλάγια ερωτηματική, βουλευτική, ειδική, αιτιολογική
- Περπατήσαμε λίγο παρέα ωστόσο έρθει το λεωφορείο, να περάσει λίγο η ώρα και να επιστρέψουμε στα σπίτια μας.
  - α) χρονική, τελική, τελική
  - β) αναφορική, χρονική, τελική
  - γ) χρονική, τελική, αναφορική

7
 άσκηση

Συμπλήρωσε τον πίνακα με τις παράγωγες λέξεις.

Ρήμα	Ουσιαστικό	Επίθετο
κυκλώνω		
	ανταλλαγή	
		επιτακτικός, -ή, -ό
	σπατάλη	
δρω		
		διαθέσιμος, -η, -ο
		απόβλητος, -η, -ο
	καύση	

8
 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις επιλέγοντας λέξεις από την παραπάνω άσκηση.

- α) Η ..... οικονομία είναι ένα μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ..... και επαναχρησιμοποίηση υλικών και προϊόντων.
- β) Η κυκλική οικονομία έχει εμφανιστεί ως ..... ανάγκη σε παγκόσμιο επίπεδο.
- γ) Η ..... των μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι επιβλαβής για τον πλανήτη μας.
- δ) Το πρόβλημα της διαχείρισης των ..... πόρων του πλανήτη μεγαλώνει λόγω της αύξησης του πληθυσμού.
- ε) Η διαλογή των ..... σε ανακυκλώσιμα και μη είναι πολύ σημαντική.
- στ) Οι πολίτες πρέπει να αναλάβουν ενεργό ..... για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

9

Διόρθωσε τα ορθογραφικά λάθη και ξαναγράψε σωστά τις προτάσεις.

α) Η κυκλική οικονομία είναι ένα μοντέλο παραγωγής και κατανάλωσης. στοχεύει στη μείωση των αποβλήτων στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο.

.....

.....

.....

β) Καθώς ο πληθυσμός του πλανήτη μεγαλώνει και οι κινονίες αναπτύσσονται, εμφανίζετε ολοένα και πιο έντονο το πρόβλημα της διαχύρησης των διαθέσιμων πόρων.

.....

.....

.....

γ) Οι κάτοικοι της Τύλου κατανώησαν και ιοθέτυσαν έναν εντελός διαφορετικό τρόπο διαχοίρισης των αποριμάτων τους και πρωχώρισαν σε μια συμαντική αλλαγή, τόσο πρακτικά όσο και σημβολικά.

.....

.....

.....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Πώς σχηματίζονται και ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος των δευτερευουσών ενδοιαστικών προτάσεων.					
• Να ξεχωρίζω τις δευτερεύουσες προτάσεις που έχω συναντήσει μέχρι τώρα.					
• Να σχηματίζω παράγωγα ουσιαστικά και επίθετα από ρήματα.					

1 = καθόλου   2 = πολύ λίγο   3 = μέτρια   4 = πολύ   5 = πάρα πολύ

© shutterstock.com

Δ. Επαναληπτική ενότητα

Άσκηση 1

Σάρωσε για να μάθεις για τις άμεσες και έμμεσες κατευθυντικές λεκτικές πράξεις.

Άσκηση 2

Γράψε δίπλα σε κάθε κατευθυντική λεκτική πράξη αν είναι άμεση ή έμμεση.

α) Πού είναι τα γυαλιά μου, δεν τα βρίσκω.

(.....)

β) Σταμάτα να μιλάς επιτέλους!

(.....)

γ) Θα πουντιάσουμε!

(.....)

δ) Διάβασε το γράμμα της Ιωάννας.

(.....)

Άσκηση 3

Γράψε μία δική σου άμεση και μία έμμεση κατευθυντική λεκτική πράξη.

.....

.....

.....

Άσκηση 4

Σάρωσε για να αναγνωρίσεις τις βουλητικές και τις ενδοιαστικές προτάσεις.

5 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις της παρένθεσης στον κατάλληλο τύπο.

- α) Οι θεατρικές ..... (παράσταση) της χρονιάς είναι σημειωμένες στο χρονοδιάγραμμα των ..... (εκδήλωση) του σχολείου.
- β) Οι ..... (εγκύκλιος) αποτελούνται, συνήθως, από πολλές σελίδες.
- γ) Τα ρούχα του ..... (ασθενής) παραδόθηκαν στους συγγενείς του.
- δ) Ο εξοπλισμός των ..... (ιππέας) είναι πολύ ακριβός.
- ε) Για τους χαμηλόμισθους πολίτες τα οικογενειακά ..... (βάρος) είναι δυσβάσταχτα.
- στ) Μου άσκησε ..... (οξύς, -α, -ύ) κριτική για την τοποθέτησή μου στο συνέδριο.
- ζ) Το ..... (δριμύς, -α, -ύ) ψύχος που έπληξε την Κεντρική Ευρώπη απασχόλησε όλα τα τηλεοπτικά μέσα.
- η) Όσοι ευεργετηθήκαμε θα είμαστε για πάντα ..... (ευγνώμων, -ων, -ον) σε όσους μας συμπαράσταθηκαν στη δύσκολη στιγμή.
- θ) Δέξου τα ..... (ειλικρινής, -ής, -ές) μου συγχαρητήρια.
- ι) Σήμερα στο σχολείο κάναμε προσθέσεις με ..... (συμμιγής, -ής, -ές) αριθμούς.
- ια) Δεν μου ..... (στέλνω) μήνυμα και δεν ..... (ξέρω) τι να κάνω.
- ιβ) Πέρσι το καλοκαίρι, όταν ..... (φεύγω) από το χωριό ....., (στενοχωριέμαι) πολύ που θα άφηνα πίσω τις φίλες μου.

6 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με παράγωγες και σύνθετες λέξεις που ανήκουν στην οικογένεια της λέξης «τροφή».

- α) Η ..... εταιρεία εξόπλισε την κουζίνα του εστιατορίου με όλα τα απαραίτητα.
- β) Οι πρώτοι άνθρωποι ήταν .....
- γ) Δεν βρήκαμε φρέσκα ψάρια και αγοράσαμε από το ..... της περιοχής.
- δ) Η διατάραξη της ..... αλυσίδας σε όλα τα οικοσυστήματα αποτελεί μείζον ζήτημα.
- ε) Εξασφαλίστηκε η ομαλή ..... της αγοράς με φρούτα και λαχανικά.
- στ) Παραδώσαμε τις εργασίες μας και περιμένουμε ..... από τον δάσκαλό μας.
- ζ) Στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές της Ελλάδας οι άνθρωποι ασχολούνται με την .....

7

Φτιάξε λέξεις με δεύτερο συνθετικό τη λέξη «λόγος», όπως στο παράδειγμα. Γράψε προτάσεις με αυτές στο τετράδιό σου.

ευ	λόγος	εύλογος
κατά	λόγος	
ανά	λόγος	
διά	λόγος	
παρά	λόγος	
υπό	λόγος	

8

Διόρθωσε τα ορθογραφικά λάθη και ξαναγράψε σωστά τις προτάσεις.

α) Το ένα τρίτο τον τροφίμων που παράγοντε στον κόσμο χάνετε ή απορίπτετε.

.....

.....

β) Προσπαθίστε να επιλίσεται το πρόβλημα. Γράψε προτάσεις με αυτές στο τετράδιό σου.

.....

© shutterstock.com

ΚΟΛΟΦΩΝΑΣ

